Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Советан Министрийн Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадуьлу 1923 шера дениз ◆ ЕРА, 16 ноябрь, 1971 шу. ◆ № 138 (8044). Мах 2 кап.

ТОАДЕ БЫТОВОЙ ГlУЛАКХАШ ДЕЛГА

«Гlуллакхаш дара сфера дерригача доакъошкара болх шiеккашт-та тоьба беза вай — обществени кхача, баракхаш тегар, масех тайпана ремонташ ар, къахьегамхоша салоlалга вlаштlехьдаккхар. Уй вадн кхоачашъелга тlадема моллагlа дола доакъош дап, иштарча доацаш, масех тайпара вафуа хьаштдоlча хlамашца, сага салоlамна гlулакх доагlаш бола службаш я...», — аьлнад КПСС Центральни Комитето Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда вича Отчетни доклада тlа цо, Л. И. Брежнева.

Къахьегамхой хьал тоа ма лу, цар культурни безам лакк ма лу дуккагlа хул бахача пала дошаш бола бытовой гlуллакхаш. Укх тlехьарча шiерашка дикка тоаденнад вай республике бахача пала бытовой гlулакхаш делга. Из да вlашт lехьдаьннад «быта службаш халкъа болхама докхха механизированна дада де деза» аьнна Коммунистически партео, Советски правительствам оттадаь дехкар деррагlа кхоачашдеш хилара.

Нохч-Гlалгlайчен городашка, юрташка, болхбой посёлкашка болх беш я керда комбинаташ, мастерскаш, приёмни пункташ, ателье, кхыбола а дуккха предприятеш. Дог lеадоаккхаш я — укх тайпара цифраш. Бархlагlча пятилетка шерашка 2,4-зза дикх-баннаб бытовой гlулакхаш дара бозам, хlаьта юрташка бахача пала — 3,6-зза. Масала, дlадахача шера 13 миллион сома мах гlулакхаш дир республика быта служба болхоша, е 1960 шераш пхизза дуккагlа, цу юкъагlа 11-зза дегlадаьнад юрташка бахача пала бытовой гlулакхаш делга.

Хlанз вай республике бахача пала бытовой гlулакхаш деш я нийс бlаь совгlа предприяти, царех бlаь бlаь совгlа юрташка а. Къаьстта доаццй дехкараш кхоачашде дезаш ба быта службе болхлой нiсдагlча пятилетке. Масала, уж декхарийла ба бахача пала тайп-тайпара гlулакхаш дара бозам 2,2-зза даккхе, юрташка — 3,4-зза. Вай городашкарча юрташкарча пала укх пха шера 91 миллион сома маьха бытовой гlулакхаш дергда, е цхьан сага лаьрхlача 26 сома маьха. Цунга хьежжа чlоагlга дегlадоагlаргьа гlулакх дара сфера материальни база а. Республика городашкаи районашкаи хьалхе лерхl бытовой гlулакхаш ду нийс комбинат. Городе Грозне хьалдергда докхха быта Цlа, кога гlирси мебели ю фабрикаш, еррагача колхозашкаи совхозашкаи хьалладергьа комплексни приемни пункташ.

СССР-ен Нохч-Гlалгlайчен автономи ю бlаь шу дизара пакъбахара, нiслагlча пятилетка шоллагlча шера алал хоьша хьалха кхоачашбора социалистически яхье йьннача дуккхача быта служба предприятешка тоаллан доахам къахьет. Масала, пхьа лерхаш сана а дина а кхоачашде производства культура, дикахьо гlоргаш болх бу мелай Цlен Бешилача коллективе. М. Маткиа заведующи волча ателье хlамаш тегараша, кхыбола а предприятий коллективаша.

Цхьабакча районашка а шерга дика вlашт lехьдаьннад пала бытовой гlулакхаш делга.

Бытовой предприятий болхлоша — хlамаш тегараша, фотографаш, парикмахераша, электроприборашта ремонт еш мастерских — дика костюм ерах, сийна сурт даккхаш, хоза причёска ерах, хlамаш итта машина тоаера совгlа кхьдана докхха гlулакх ду вайна — кхоо вай да. Ателье а мастерскай вешача сага хоавлет цо безамо тlалбоача, шийна культурно гlулакх дича, шай зеаца сиха кхоачашдича.

Бакъда, хlанз а кlоашта бац цо шай порттора декхар дикха кхоачаш да ду ах. Нееъадалле а, цхьаболи моттигаш нийсача кхьалени хинахаьа кхоачаш па деш, хиннатта нlесде дlачудения бакъахаш мерда lаттаю а бай пхалум. Баьш бахлах лошисте вагахна мах боаккхаш, доагlар хьадехача зеlалчмакхдаммад гlоаш къа нал дош.

«Наха бытовой гlулакх делга дlахо дегlадоаладарна де дезарех волча КПСС Центральни Комитета сецаш тlа белгад ма даккхар, къаьстта торада тlабахийта бола юрташка бахача пала бытовой гlулакхаш делга тоадар. Цхьан сага лаьрхlача бытовой гlулакхаш делга геттара во лел Ведана, Советски, Наьсарен, Ножай-Юрта, кхыча а районашка.

Хьекадаргьа вай, масала, Наьсарен район. Райбыткомбината коллективо 50 процент мара кхоачашъьлац кога гlирса ремонт ара нийс бетта пала, лакхагlа кога гlирс хьабара план — 64,3 процент, суртам даккха — 62,7 процент, парикмахерски — 41,7 процент мара кхоачашъьлац. Бахача пала бытовой гlулакхаш ду цхьйнаха мастерской, приемни пункт эц Экажкъонгий-Юрте, Наьсар-Керта, Гlазлай-Юрта, Аьлти-Юрта, Долах-Юрта. Из бахьан долаш лоадарбоана гlулакх нийсдеча а горове бахi безаш хул цу юрташка бала пах. Наьсарен районе бытовой гlулакхаш ду предприятеш кlезига яле я, цхо болх дерттlа вlаштlехьбаьккхача пала гlуллакхаш делга дикка тоаде йиш яр. Масала, укх шера, нийс бетта райбыткомбинато бlарча район хьайшача сага лаьрхlача пхьан сомел 78 кепиген маьха гlулакх даьд, хlаьта юрташка бахачарца — цхьан сома маьха. Из геттара а кlезига да.

Парте райкомашта, къахьегамхой депутатий районни исполнительни комитеташа, моттигерча Советаша даим боахо а сиз быта служба предприятей болх тоабара, прогрессивни формаш харда метеаеши бала ишкъьаьдара.

Бытовой гlулакхаш деча Министерства, моттигерча партийни советски органаша цlенхаштта терхан тlабахийта бездан кlаро коллектив лакха гоьзал бола, пахана lимерал болх бе хоорадар специалисташ дуккагlа хилийтара, бытовой предприятей, болх кхетамца вlаштlехьбаккхара, цар материальни база чlоагlъяра, технологически процессаш оргабоахам тоадра, нийса хьиштан дикагlа кхоачашдуларгдола бала керда формаш юкъеяхулара, Грозне бытовой предприятешка, профессиональни училищашка гонаал лаккхье я дейна а нах хьежабара.

Бытовой предприятей кlагалхоша, юкъьаншарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша из халдаш боахе е ма пала гlулакх дара культура лакхъера, къахьегамхой лакал сиха я дина а кхоачашдара.

Хlара предприята цlенхаштта къоаса лоаттабе беза гуига цlеле боккарашна, къахьегамец производственни дисциплина тоабарашта, пахаца lимерол болх бе ца лоарашта.

Сийлен а бехктакхаме а болх ба бытовой гlулакхаш деришбар. Цудухьа еррига торонаш оарцагlъаха еза цар быта службе вай хано дlадехкача тайпара тоадра.

КХАШКАРА БАЛХАШ СИХАГlА ЧАКХДАХА

Республика колхозийн совхозийн кхашкара гуйран балхаш чакхдаьха бовла боахк механизатораш. Тlехьа кхачача юртбоахами культурай хьувнъям чуйхи гурахь дуа ка бола ялатам дlадийнен даьннад. Цхьаболча районашка тlадоагlача шера хургболча хьувнъяма боккъонца кийчдаьд даьтта.

Бlарча республика хьайшача 14 ноябрь тlакховнаш 211,8 эзар гектара тlа дlайийнар гурахь ю культураш, план 169,8 эзар гектар мара йоацача. Цох 172,2 эзар гектара тlа ялатам ножам можачи доакъаран дахьрlа я юкъ. Гурахь дуо ка бола ялаташ дlадера планаш тlеххоачашъяй Ачхой-Мартана, Ведана, Грозненски, Гудермеса, Магlалбика, Наьсарен, Наурски, Ножай-Юрта, Сунженски, Шалинска районаша.

Шекара свекла чуйна яле йоал. 7707 гектара тlара ярап хьахьхкак чуйцан кьннай е еррагача свеклах 92 процент. Хlаьта Ачхой-Мартанаи Магlалбикен районашка чуйна бьжнаб. Цхьабакъда, Шаьла района боахамашка кхы я 400 гектара тlара свекла чуяза езаш я. Эттара дикагlа хьувнъям чубахь Урус-Мартана района кхаш леладераша. Цага юкъера аьн- хlача хlара гектара тlара йоал 204 центнер.

Тlадоагlача шера бlаьсти дlа-дирlолча культурашта аьхрlа 126 эзар гектар даьтта аьхад республика колхозашкаи совхозашкаи, е дерригнех 75 процент. Зиба лаьтта ахера планаш тlеххоачашъяй Нахтерчен, Советски районий механизатораша. План кхоачанъь бовла боахк Шаьла района механизатораш а. Цхьабакъда, из дезаш духха бахкаш дикса Грозненски, Сунженски, Урус-Мартана, Шелковской районий боахамашка.

1971 шера 8 ноябре зиба даьтта ахара йоал

СВОДКА

Районаш	План проценташка
1. Ачхой-Мартана	84
2. Ведана	63
3. Грозненски	74
4. Гудермеса	91
5. Магlалбика	64
6. Нахтерчен	100
7. Наьсарен	77
8. Наурски	76
9. Ножай-Юрта	75
10. Советски	102
11. Сунженски	63
12. Урус-Мартана	70
13. Шаьла	93
14. Шелковской	80
г. Грозне гlолла	70
Деррига а республике гlолла	75
15.XI.1971 шера хиннар	75

СИЙ ДОЛА КЪАХЬЕГАМХО

Укх тlехьарча масезах шера «Красная Армия» колхоза жа лелацча Шайхаев Сайт-lаьлий дlа каст-каста дикацца йоацаш хоа районе. Вац районе цунна шийсе жаlу. lалама хьалаш геттара во хиннача укх шера а бахка тlа дикка хьалхаяьннад из района кхьча жаlуйа. Хlора устагlанна гlера юкъера лаьрхlача 3,8 килограмм тха даьккхад цо. Планагlа докхха дезачул 200 грамм совгlа да из. Хlаьта кlора бlаь жийна тlехьара 145 lаькхарг къоастабьаб. lалама хьалаш дика долаш деначе шера а иззал lоахарий кхедар дега гlоале хургьар моллагlча жаlуна.

Тамаш е йоагlа жа лелацара шитта боккха опыт йоацача цо шитта толамаш дахарах. Пхlегlа шу мара дац по жа лелацеча болх бу, хlаьта дахкаш дола жа лелацу кхоалагlа шу мара дац. Из кlезига ха я деррига вахар жа лелацара дlаденнача, боккха бала опыт болча жаlуцца яхье валара.

Шайхаев Сайт-lаьла мерте латта жа леладу бригада дика толамаш доахаш болх бора волхозе белгалъьлар. Дукха ха ялалехе районе а дlахезар бригада шlи. Саго де йиш йоацар даьд ынне хеталора. Ше жа лелале волаеннача хьалхарча шера, уж леладаре цхьаккха опыт йоацаш, жа шитте леладе деза къаьнача жаlуша дувцарах, кинижаш тlа цу бахлах ялдар дешарал мара алама хоеш воацача Сайт-lаьлас колхозе моттел районе а хьалхара моттиг яаккхар жаlушта юкъе йьржача социалистически яхье.

Жаlу хилалехьа тайп-тайпара балхаш даьд цо. Мехкдаьтта доаккхача, бурув тохача, колхозе доахийна lунал дара тlахьежам лоеттабеш, кхыхола балхаш деш хиннад. Юххера жа лелацеча балха вола из. Цхьабакъда, кирь класс мара образовани яцар. Жа лелацеча болх беш вола сат дийнаш хила везнага кхетадеш болх бе волавеннача хьалхарча шера кхелагlча классе дешa а наха дlадахача шера бархl класс чакхъьлкхар Сайт-lаьлас.

Эггара хьалха балха волача заа лакмеш дола жа да аьнна цу хача опыт яц аьнна къона жа лелар цунга леладе.

Жа леладеча бригадина ерте шийне дага а доацаш эттар Сайт-lаьла. Цхьа жа lул денгара денга хlезиглуш латтар. Цамогаш а хуааш доара уж. Цу гlулакха жаlуй бехке бир колхоза правлени. Цу бригадина карте оттавир Сайт-lаьла.

— Раьза-м хилар со. Цхьабакъда жа бlаргадайча унзаррьлар. Дукхагlа дола жа гlоерал дайна уралоатталуш дамар. Кеталургда шоана из се хеставу, аьнна. Цхьа кlира мара эшанзар сона цамогаш дениа жа дерзаде, — йоах Шайхаево. — Жа дахка долалуш пул тlехьагlа кхы а шоватхъа дин жаlушта эттара бехктоккамегlа йола ха я. Хlаране 20, цхьайолча хана 24 сахьата болх бу.

Хlара бlаь жийна тlехьара 145 lаькхарг къоастабар дика толам ба. Цхьабакъда, уж кхы а дуккагlа хургдар. 33 lаькарг на болийтеш кlалхарбаккха маганзар.

Хlаьта мишта кхьчав из цу толамашка? Цунах дукха дувца йиш я. Цхьабакъда, керттера дар — къахьегам ба, хlара устагlанна — нахалдеш тlахьожам лоаттабар.

Хlаьта Сайт-lаьлий бригада цхьан дезалах, гаргарча нахах латт. Цунца болх беш ба вол Сайд-Ахьмед, даа веший вол Абдмиров lаьла, гаргара саг Джабраилов Муса. Сайт-lаьлий шера я я бригаде. Мlаlача нехха кхача кийчбеш, ехар тегаш, цlагlа цlено лоаттеш хуа из. Хlаьта жа хlоахе доладеча — из бахмашидеча я. Дерригиа а хьашт да бригадеча нийх. Билааш вартбоацача гlулакха цаl балха тlера вьлча цун когаматта тешшаме шоллагlвар лlйотт. Дуккагlола да балха тlа йойкх. Цу хоар дезза гlерташи даим нердадар лехаш дог цlена, хьпаре болх бу Шайхаевси цуй бригадерча нахен. Цудухьа толамаш даха карагlдуьа барт болча коллективана.

А. ЗИМАРИН.

БОККХА ПАЙДА ЛУ

Дикача къахьегама толамашца чакхбаьккхар укх шера хьалхара итт бутт «Грозэнерго» Центральни ремонтно-механически завода ремонтникаша. Вlашагlъелла болх бе йолаялийтар цар № 3 йола электронасос. Ер шу доладелча деза цар вlашагl а елла болх бе йолаялийтай из 8-гlа электронасос. № 3 йолча электронасосо торо хулийт гаьнарча давленена. регулировка е, трубопроводашкара напряжени лохъе. Цу гlулакхо вlаштlехьдоалийт дуккагlа электроэнерги кхое.

Кхыча питательни насосашка болх я беш цу № 3 йолча электронасосо хийкахьн буси кхоейт 7200 киловатт-сахьат электроэнерги.

Х. ВЕДЗИЖЕВ,
«Грозэнерго» ТЭЦ-1 инженер.

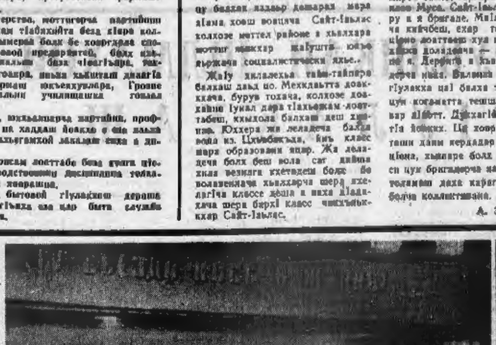

ДЕГ ТlАРЧА ХЬАЛАШКА

СОВЕТСКО-БОЛГАРСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиуме, СССР Министрий Совето кхарах 13 ноябре официальни доттагlаллан визитаца Москве еннй Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегаци. Цунна корте латт БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Пачхьалкхен Совета Председатель Тодор Живков. Делегаци юкъе ба: Пачхьалкхен Совета Председатела хьалхара заместитель, Болгарски лаьтта леладеча халкъа союза секретарь, Даймехка фронта Кьаман совета председатель Георгий Трайков, БКП ЦК Политбюро член, НРБ Министрий Совета Председатель Станко Тодоров, БКП ЦК Политбюро член, Министрий Совета председатела хьалхара заместитель Тано Цолов, БКП ЦК член, кхьча мехкашкара гlулакхий министр Петр Младенов, Пхьоружанийски ирружний комитета хьалхара секретарь Димитр Жулев.

• • •

13 ноябре Кремле дlайолаелар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорне, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина официальни доттагlаллан визитаца Советски Союзе енача Болгарски коммунистически парте ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Пачхьалкхен Совета Председатель Т. Живкова корте латтача Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегацица переговораш.

Переговораш йолча хана делегацеша вlашаш хоам бир шоай мехкарча гlулакхах, социализми коммунизми хьалъера гlулакха СССР-ан НРБ-ен хьалхашка, советски болгарски халкъашта хьалхайне латта дехкараш кхоачашдара леларгах.

Ноакъостана вlаши дагабьлар КПСС-ан БКП-ен юкъера, Советски Союзаи Болгаре Халкъа Республикаи юкъера доттагlала масса оагlорахьара цхьана леладу гlулакхаши дlахо дегlакхуларен кlоаргдарен наьнъея моашта хетачоа. Вlаши дагарараш на дарра кхетадеши вlаши хьашт долаши дийцар экономически бувзамаш дlахо шердаран цар эффективность лакхъяран доагlаш дола дешаш. Делегацеша шитта дийцар дуней халкъашта юкъера дуккха проблемаш а социалистически содружество дlахо чlоагlъяр, массане юкъарча машара, халкъий социальни прогресса духьа шии оагlорахьара цхьана леладу гlулакхаш а.

Вежарий доттагlала, дег тlарча, дувнаш долча дерригача дешнех хетараши возмешни боккъонца цхьатара йолча хьалашка тllор переговораш.

(ТАСС).

БОЛГАРСКИ ЮБИЛЕЙНИ ПАМЯТНИ МЕДАЛАШ ДlАЯЛАР

13 ноябре Кремле Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегацеча корте латтача ноакъоста Тодор Живкова ноакъостацца вlашагlкхийттача хьалашка советски кулгалдошта дlаелар Георгий Димитров ваь 90 шу дизара сийна арахийца Юбилейни памятни медалаш.

Юбилейни медалаш елар ноакъосташта Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорнена, А. Н. Косыгина, Г. И. Вороновна, В. В. Гришина, А. П. Кириленкона, Ф. Д. Кулаковна, К. Т. Мазуровна, А. Я. Пельшена, М. А. Сусловна, П. Е. Шелеста, Ю. В. Андроповна, П. Н. Демичевна, Б. Н. Пономаревна, М. С. Соломенцевна, Д. Ф. Устиновна, И. В. Капитоновна, К. Ф. Катушевна.

Совгlаташ дешаваша лоаша къамаьл дари йист хилар ноак. Т. Живков, БКП Центральни Комитета, НРБ Пачхьалкхен Совета сийна тlадоаллал гlулакх чlоагlта раьза хинна кхочаш я леш, аьлар цо, дlахьу из шейн Георгий Димитров ваь 90 шу дизара сийна арахийна Юбилейни памятни медалаш.

Георгий Димитров — болгарски болхлой класса воl, тха социалистически пачхьалкхе дьаьб. Из хинна дуней халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болам гlоралаьча деятель, коммунисташна, КПСС-аца дулх-цlий доллаш вар. Боккъонца вола революционер вий хьожаш бу тоахан лаьрхlаб цо массаза а Советски Союзацара гlулакхийи. Георгий Димитрова хьакх, малх мо вайа, фо мо мара болгарски халкъа халгьзза дургдоацаш да Советски Союзацоа доттагlар.

Шоана, Советски Союза Коммунистически парте Советски пачхьалкхана кулгалдошта, е Юбилейни медалаш дlалуш, аьлар Тодор Живкова шай къамаьл чакхдоаккхаш, оаха болгарски коммунисташа, болгарски къахьегамхоша, доеш лу шоана, лоерзагlа из деналаш дийнаш кхьйтагlа гlо болгаро-советски доттагlал дегlаккхьяла хьана Георгий Димитрова даь вахкаташ даза лела дерхилараш лерагlа кхоачашдергдаркаш.

Тодор Живковгa ше йист хулаш ноакъоста Л. И. Брежнева КПСС Центральни Комитета Политбюро шоаргlа дег тlара баркал аьлар Болгарски компарте Центральни Комитета, Болгаре беррига коммунисташта тахан хьдение деза совгlат — Георгий Димитрова медалеш бахьн долаш.

Вайна массайна а, аьлар Л. И. Брежнева, дийна воаза ноакъост Георгий Димитров, дика доазар марксиста, тха партеа, дерригача советски халкъа тешаме доттагlа хиннача нуй гlулакхоа. Тха партеа, тха халкъо массане а сий деш дег чу йоттадаьгва из сиг, коммунист - интернационалист.

Москве, аьлар Л. И. Брежнева, памятник дегlаш Георгий Димитровна, нуй сийлахьча вlоаа хогlа ма доагlлоа.

Е сийлахь совгlат тадан хьечаш, йоахар дlахо Л. И. Брежнева, тха вlаьхка а белгалбаккха безам ба Георгий Димитровна мел дахча хlамий доаохlам. Цо Болгарски коммунистически парте бахах каттий боккъонца бола марксистско - ленински принципаш, lа ноакъост Живков, шуй парте ЦК-ас сий деш тешаллахи лелаеш йола. Георгий Димитрова васкет ма дарра. Советски Союза коммунисташкарен халкъашкарен доттагlал деза леладен йола дiйчашташ. Цу доттагlала вехадахка долча доттагlашки вай вахарча гlулакха тешаме хилийтаргий шоп лу советски халкъо.

Юбилейни памятни медалаш дlалуча хана шига ба Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегаце членаш.

(ТАСС).

БОЛГАРСКИ ОРДЕН — МГУ БАЙРАКХА ТlА

Даханхоаша советско-болгарски доттагlал кьаьгта хьаттташ хилар М. В. Ломоносова цlерагlа «Московски» Пачхьалкхен университетта lилмахой, преподавателий, студентий коллектив халкъа Болгаре бахкйтараша вlашагlкхетар. Вовзаш а цlерча дег тlара а тlайнар мехкъаьнагlчарех йолча дешара зала чакхдале вехалуше БКП Хьалхара секретарь, НРБ Пачхьалкхен Совета Председатель Тодор Живков корте вола Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегаци. 14 ноябре МГУ актови зале советско-болгарски доттагlлан митинг хилар. Чlоагlа тlоараш латтеш болба тlайнар гулбенначоа Тодор Живкови кхыбола болгарски къамний. Цаьца ихьнна Президиуме бар КПСС ЦК Политбюро членадла кандидат КПСС ЦК секретарь П. Н. Демичев КПСС ЦК-ва СССР Министрий Советан белхахоаш боацохье.

Ноакъост Тодор Живкова хоам бу, М. В. Ломоносова цlерагlа Московски Пачхьалкхен университета Болгаре Халкъа Республика 1-ча степена орден луш хиларах, МГУ-на из совгlат деннад болгарски специалисташи lилман кадраш кийчъеча дика хlамаш карагlдуларо лакхера образованин дегlайоалайча Болгарена леш вола ноакъостали бахьн долаш.

Советски лакхерча дешара заведенеш lилман институташ, болгалаьнхьо Тодор Живкова, Болгарена lилман техникан кердайа, чоалханерча отраслешта вола кадраш кийчъю боккъонца вола кхоалеш я. Хlанз ше чу доаеш ба шин эзар гарта студенташ дисертацеша хьашта е кийчлуш эзар аспиранта.

МГУ кулгалхой, партийни шеш социальски организацеши, профессора, преподавателаш, аспиранташ, студенташ дикаьа совгlата хьалъала баьнар Тодор Живков.

Университета lилмахой, преподавателий, студентий цlерагlа Болгаре коммунистически парта, Болгаре Халкъа Республика правительства, вошал Доаге дерригача болгарски халкъа баркал лелар баркал аьлар МГУ ректора академика И. Г. Петровски.

МГУ ректорашта И. В. Ломоносова цlерагlа Московски Пачхьалкхен университетта памятни медалаш елар Тодор Живкова а Болгаре Халкъа Республика партийно - правительственни делегаце членашта а.

(ТАСС).

ВЕНОКАШ ЯХКАР

14 ноябре БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Пачхьалкхен Совета Председатель Т. Живков корте латта Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегаци В. И. Ленина Мавзолее а тха дига венок йиллар.

В. И. Ленин — Советски Союза Коммунистически партии дунен тlа хьалхара социалистически пачхьалкхен тьхкиллар дагадеха, нуй сийна йист на духьа латтаы минут хьалхар болгарски доттагlаша.

Партийно-правительственни делегаце венок йиллар Кремлевски пена юхе на возвача салтечун кош тlа.

• • •

Цу дийнахь БКП ЦК Хьалхара секретарь, НРБ Пачхьалкхен Совета Председатель Т. Живков корте волча Болгаре Халкъа Республика партийно-правительственни делегаце членаша венок йиллар болгарски халкъа сий долча воlа, дуней халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн боламе гlоралаьнча деятела Георгий Димитрова дагlача памятника хьалхашка а.

(ТАСС).

ГРОЗНЕ ХИННА lИЛМАН-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Оаха хоам на барра самардийнахьа КПСС Нохч-Гlалгlай обкома политпросвещение цlагlа дlайолаелар СССР-ен Нохч-Гlалгlайчен автономи ю бlаь шу дизара хетаь lилман-практически конференци.

«КПСС XXIV съезди духовни культура дlахо дегlабоалара, интернационализма социалистически патриотизма уйлаша наь хьалкхебара проблемаш» яхча темах оа йола из конференци хьайийллар парте Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Цо кхыча республикашкара, областашкара, краешкара конференце балха лакха дена баьхача хьашашке еораш а хоаттар дьахьа бийна конференц бийк.

Цул тlехьагlа «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа кlантарча хара кхийно-кхетама болх бара кхайдола доацам» яха доклад йир КПСС ЦК пропаганди агитаци отдела массово-политически сектора заведующе М. М. Рахмангулов. Шоллагlа доклад КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретара Х. Х. Бокова йир. Цун тема: «Советски lаьдал латтача шерашка Нохч-Гlалгlай халкъа духовни культура дегlаяраи интернационалистически даьнн тlехьадисса гlулаккхам дlахьарара проблемаш» яхаш яр.

Цитта доклад йир укхаза «Къахьегамхоашта коммунистически кхетам луча национальни интернациональни дешай бувзам» — Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен университета философи lилмаи коммунизми кафедра заведующе, философски lилмай кандидата, доцента Р. В. Дударовна, «Къахьегама Кавказа халкъий наькъа сахьтанаш даьш нисйор тахь» — Ставропольски вединститута доцента, философски lилмай кандидата А. В. Аксентьевна, «Бета, культура, хьонши традицеш даьш социалистически вод-дахаш социологически тохкам боара опыт» (методаш результаташ) — КПСС ЦК-ра обществени lилмай Академе lилмаи атеизма института лаккхагlвол lилман болхлочо, философски lилмай кандидате В. Г. Пивоварова.

Сейхан, 15 ноябре, кхаь секцих боккъабоана дlахо шоай болх беш хилар конференце делкъашхой. Хьалхара секци: «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхоашта идейно-кхетам балара проблемаш, шоллагlа секци: «Социалистически общество къамаш гlулаккхаш дегlадаккхарехь дика тlехьа боацаш вах хьалкхебара проблемаш», кхоалагlа секци: «Атеистически кхетам балара проблемаш».

Тахан а бола беш я конференци.

Конференце балхах йолча материалашта хоаттадарга.

ЯХЬ ЛЕРТТIА ВIАШТIЕХЬЪЯЬККХАЧА

«Социалистически яхь вIаштIехьйоаккхахьа дIахо тоадарах» КПСС ЦК бачча социам тIа болгахьаккхал, социалистически яхь дIахо дегIайоалаяри из вIаштIехьйоаккхахьа тоадари моих экономически социалистически декхарiбоалабара программа толаме кхоачашъяра доархIамегIдола хьал хилар.

«Красный молот» завода цехашка а отделашка а КПСС ЦК социам дIабоалийташ собранеш хилар. Цига боккхачех инженерно-техническа балхаш дераш къоабалбь тIайцар из социам, хIаьта цу тIа дукхача наьха инициатива айяра парте ЪЦ йола йоахке шаьра гуш яр.

Завода хьалха латтача болхой группа, запасни доакхой цеха токараша из. Будиника, Лаврентьева, Сазанова, Корнева, кхычар завода дукха тираж йолча «Машиностроитель» яхача газетага гIолла кхайкарал дир Ленинградски Кировски завода болхлоша, цде ден задани дийнахь кхоачашъе, вьена дIадолалабр хьаллацера тIахьехаш.

Корневеи Сазановеи лош делар хIаране сменагIа 40 мара цайоагIача 50 втулка кийчъе. ХIаьта токараша Лаврентьеваш Будиникек — норма 18-ен задани 22-ек мара йоацача 27 втулка хIаранс хьее. Из яхь производства хьалхалаттараша хьаллоацаши къоабалъеши в. Фу пайда боал цу тайпара яхьах? Запасни доакхой цеха цу участка балха земби цкхача гучалоал яхь йолаллахьа цар беш бола болх кхоачашбара цхьаькха токарь хьежаве везаш хинна хилар в, хIаьта хIанз из воацаш токараша из болх бяззв беш хилар а.

Тахан заводе цу почингIа къахьегаш — пхе ден задани дийнахь кхоачашъеш — бIаь совгIа болхло ва.

Производства хьалхалаттараша токараша Фуражировски цун гIонаc Юсуповн цементировани агрегата бердаш кийчдеара къахьегама оасарле 10 процент лакхьяй, хIаьта втулкаш кийчъеара — 13 процент. Из толам баьлар СССР хьаь 50 шу дизара сийга хьржача яхье.

Ше ОТК тамагIа а уттадеш продукци арахецара тIехьа яхь ьоржай хIана заводе. ХIана хIаранега ОТК тамагIа долаш 106 сагI ва къахьегаш.

«ХIара инженера — шийна творчески плана» яхача девизагIа йеха хьалхалаттача предприятешкара болам хьаллара дукха инициатива юкъайоалайир 17 сагI чувоагIача инженерно - технически балхаш дерий группа. Цирех хIара специалиста шийна хьалхашка социалистически декхар оттадир къахьегам, дIадода металл кIезигдеш, эффективность лакхъеш йола пайдане рационализаторски предложенеш балха юкъекхьара а кхыдола а дешаш чувоадаш.

ХIара инженера шийна оттам план завода ВОИР-а Совета заседане мога а яь чIоагIъяьй.

Профсоюза завкома президиума заседане хьежа а хьежа могайир из инициатива.

Цехийн отделийн профсоюзни организацешта могадьа уж декхараш—хIара творчески планаш — кхоачашъяра болам шерра дIабоаржабелга, молиех, цела тIарча копайовзонах, дукха тираж йолча «Машиностроитель» яхача газетах пайда а эцаш.

Хьалхалаттача коллективашта, хьалхалаттача болхлошта а сиина моральни материальни поощрени ю производствени плаш кхоачашъеча дахьара толамех. Цар цIераш сийлен Доска тIа йоах, сийлен грамоташ ахчан совгIаташ тол.

Цул совгIа, завода цехашта юкъе вьржача социалистически яхь итогаш ю хIара бетта. Яхь лелаю цу гIулакх кийчъеча положенега хьежжа. Ерригa цехаш йоа группагIа йийсса я: товарни продукци арахецараш гIоана яраш.

Цехий хIара группана царара кара тела Ше байракхаш, сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ дулга чIоагIдаьд.

Шоай группе хьалхара моттиг яьккхача цехий коллективашта харара кара тела Ше байракх, сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ лу. Яхьа итогаш еча хана териалду керттера а вешта а дола социалистически декхараш кхоачаш мишта дьд.

Йоакха тарxо ю оаха коммунистически къахьегама школай. КПСС ЦК социамга хьежжа профсоюза завкомо юкъалкхьад яхьа итогаш еча хана коммунистически къахьегама школа балхага хьожьга а цуига хьежжа хьокхамий мах белга а. Кхы мел долча хьокхамашта тIехьале а, нагахь сания цехерча цу школа болх лелара хуле, цехага кхачац йоагIаш йола классни моттиг.

Оттаьча положенегIа заводоуправлене отделашта юкъе а социалистически яхь лелаю оаха. Итогаш ю хIара кварталагIа. Хьалхара моттиг яьккхача карара кара тела Ше байракх ахчан совгIатш дьожалеш.

Яхье хьинаре дакъа лоацаш ба завода энергетикаш. Цудухьа дIаяхача кхаь а кварталагIа хьалхарча моттиге я тха завод электроэнерги, йоахала энерги кхоара дамье. Кхоаза республика Министрий Советек облсовпрофея карара кара тела Ше байракх хьожаяй завода. Цу балха дика хIамаш карагIдийлар № 9 йолча цеха а электролаборатора а коллективашта.

ДIахо шерра яржаш латт зевеле коммунистически дьисане къахьегара йола яхь.

ХIанз коммунистически дьакъегама тIехьара боаме, хIаьта индивидуальни декхар тIа а дакъа лоацаш ва тха заводера 1877 сагI. ХIаьта 1080 сагI коммунистически къахьегама ударник хила сийлен цIи лаьаш ва, царех 402 коммунисти 66 комсомолец ва.

ХIара шера машиностроительна хана бригадашта а ударникашта а тайна коммунистически къахьегама цIераш цехой собранешка йийна а йийце чIоагIъю. Цеха а участкана а сийна цIераш кхы тIа чIоагIъю профсоюза завкома заседани а йийя.

Социалистически яхьа итогаш ю хIара лекха бетта, кварталагIа. Уж итогаш еча хана теркалду балха ца ухаш нах тIерабуелар, балха тIа сагI довзавар, цхьацкара цIеноx цхьалхалон.

ХIанз цехий коллективаш планови заданеш кхоачашъяь ца Iеш, цне-шоай цехий бола рентабельни хилийтара тIехьа къоасам лоаттабеш в.

Социалистически яхь шерра йоаржаяр баьхьан долаш завода коллектива торо хилар продукцина реализаци яра нIс бетта план хадал хьалха кхоачашъе а экономически хьокхамаш дакха лакхде а.

Социалистически хьье дада хьокхамаш дакхар болат ловлайеча, кузнечно - прессова цехий коллективаша — даим лелае царна елар совони республикай байракхаш.

Кердача этапера социалистически яхьах тха завода коллектива йоакха школа хилар. Цудухьа профсоюза заводской комитет яхь лелаяра дами бIарг тIалоаттабеш, цун опыт, итогаш гойтара агитаци, кхычолда средствай новкъостелца шерагIа дIайоаржаеш, хьалхалаттараш дIабоалийташ я.

В. КОВАЛЕВ,
«Красный молот» завода завкома председатель.

Пятилетта шоллагIча шера къаьстта дика къахьег Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-2 Бруснини Юрий Федоровича керте латтача комплекси бригада гIишлонцоша. ХIанзалеьа пятилетка шоллагIча шера плани тIайяца социалистически декхараш толамца кхоачашдаьд цо.

Укх шера август, бетта «Грознефтеоргсинтез» трестана лаьрадя 129 квартира йола цIеноч хьалдотта йоллалар бригада. ХIара сменагIа нормаш 140—150 процент цо кхоачашъярах хIанзалехьа йиллагIа этаж етта яла йоал из. Цига хьинаре къахьег камещикаш Кучеренко Антониннас, Сорокина Валентиннас, Шахмурзиева Iайшете, гIонц йола балхане Бисаева Райбата, кхычар.

Сурта тIа (аьрдехьара эттехьа) шоаш дахкача толамий итогаш еш ба бригада бригадир Ю. Брусниннин, гIишлохой Р. Бисаева, А. Кучеренко, В. Сорокина, А. Шахмурзиева.

И. ПЛИЕВА сурт.

«ДОШО» КУЛГАШ

Хала хилар Гацаев Межида бераь. Цун шу дадалехьа кхелхар цун да. Да воакаш лиеар воахI бер. Дукха халонаш Iойшар берашa наьаси. Хьина кагий долча берий боккхагIболчарна вийсса къахьега дийзар.

Даьна когаметта дIаэттар вукхагIвола воша Iабдулхьамид. Аттача баьлар довзал. Вахьда из етто гаьна кланзар. Сийлахь - бохкхача Дай-мехка тIом тIа ше раьза а волаш вахар Гацаев Абдулхьамид. Цига хала чоа а еш вийра из моастагIаша. Iабдулхьамида дIаяьлча хана воккагIволаш вар кхойтта шу даьна Межид. Семипалатински ФЗУ а яьккха слесарала балха воаьа из. Межида хьегаду хIанзарча заманахь дийша ва хилча техникаца болх бе хала хургдолга. Из бахьан долаш болх беш хьалхе а цо вохкI классе яьккхар. Дукха дешар Межида техниках дола книжкаш. Цо шоллагIа токара професси а Iомаю.

Массехк шу даладехьа дакха квалификаци йола токарь хул Межидах. Шийна балха декхараш мишта кхоачашду хьаьбоах цун къахьегама книжка тIа дIаязлаьча баркалаша. ДIайхача дешаш ца дег тIара баркал оал Межида шийна болх Iомабьярашта Погорелов Иван Петровича, Кугирин Михаил Алексеевича.

— Укх нахаре са ка мел хьинатох царна декхаряйла ва со.

1964 шера шийна дай баьхача мохка цIавоагIа Махьмада Межид. Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни заводе балха вола ва. Дукхача хьамех нах бола коллектива юкъе шийна моттиги новкъостийн корабир Гацаев Межид Магомадовича. Кузнечно - заготовительни участке токаралле болх беш массехк шу довл.

Каетта заводе сверлильни балхаш дукха Iар бахьан долаш сверлильщик волаш болх бу во. Махьмада Межида сверлильни балхаш ду 40 тони дозал долаш йолча прессай стойкашта. Кондуктор ца хилар бахьан долаш хIара денна 10 стойка мара кийчъе вIаштIехьдалацар. Из кондуктор хьайир Гацаева. Къахьегама оасарле 4-зза дакхъелар из хьаяр бахьан долаш.

Шийлача штамповкай прессашта балхаш да нах тоьацар. Цига болх бе эшар тIах яьна, денал долаш хьинар долаш вола сагI. Цу баьштокхамерча балха Межид хьожаву. Кердача балха дакхараш хаьнал хьалха кхоачашдеш тIехдийa къахьег цо.

Цу сийа долча гIулакхаш сий дыьккхар, наьха безам тIабахийтар Гацаев Межид Магомадовичa. Мастерала хьожаву говзанч. Къонабарашта шийна опыти говзала дIалуш къахьег цо.

— Тха завод шоллагIа дола цIа хинна дIаэттай сона, — йоах Межида. — Укхаза со дIаийлаь КПСС членала. Са балха лакха мах беш коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи енний сона.

М. ЧИОЛИКИЕВ.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

Укх шера 9 сентябре «Сердало» газета тIа катахьаяр «Хиш цIена хила деза» яьхна керта а болаш заметка. «Красный молот» завода цхьайкча цехашка хьаIеэш деаш маьут чуухийташ Шоан бIехдаш хилар, хIаьта массаш хьо йолаль хицара дьеттадаш кхойола бIаьа етхадаш къалудар йистелиакара цига евгоа ца хилар дуаш цу тIа. Цу гIуланхах завода директора мех. Малеминова укх тайпара хоам бу редакцега:

«Хиш бIехдара гIулакхах заметка тIа дуаца кхоачамбоацараш заводе даьнаш хилар бахьда. Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета эцаш тIа беггандахкхача тайпара укх пятилеткагIа водоснабжением канализацием реконструкци е эзаш я завод. «Гипрохиммаш» института 1972 шерарча тематически плана чуьладиад уж балхаш.

ХIанз цу института кийчьеш я завода водоснабжением канализацием технорабочий проект. 1973 шера цхьоалагIча хьалха кийча хила дезаш да цу реконструкци проектно-сметни документаци. Цул тIехьагIа къоаттадерга цу гIулакха дIагIоргдаьча рузкъаш дуладаьна ишш.

Уж диш цIендара оборудовани йистеаелаца йолча хана дыьрвоза шийна вIаштIехьдахьа хиш кIезигагIа бIехдерга оргтехнеропримташ.

Заметка тIа бехкальхьача цехашкара өтетоймхкаш хIанз цIенъяьй. ХIаьта из гIулакх дIаю йодача хана ладара дитача могтордонцитара дIахайтид цу цхьий кулгалхошна».

СССР-ей Нохч - ГIалгIайчен автономен ях бIаь шу дузача юбилешта сийлеца накъахкара хьинар айлена къахьегача Западни электрически сетей коллективо итт бетта план ханал даь ди хьалха кхоачашъярах рапорт делар. Юртацка дахьха цIахьегамешка плана совгIа йийкхьчай 23 миллион киловатт-сахьат электроэнерги. ХIаьа дIайохийтача электроэнергега гIабода мах локбарах пачхьалкхенна кходаьд ткъо эзар сом.

Хьал а яь болх бе йоалайтай 9 километр дIохкал йола электропередачай лини, на хул тIаийча социалистически декхареа лаьрIачул хукха дукхагIа. ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозерча, №№ 1, 2 йолча, «Родина» яхача совхозашкарча хьаьнача электропередачай линешта реконструкци яьй.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьийгар электропередачай линешта ремонт еча бригада. Цунна керте латт йоккха опыт йола монтер, коммунист Климович Владимир. Цун йоккха балха стажи опыти я. Цудухьа кхетамца бригада болх вIаштIехьбьккхаб цо. Цуига хьежжа дог гIоадоахаш да бригада доаха къахьегама толамаш.

Цига балха тIа хьокхам толаш хьахьегаш ба монтераш Исраилов ТIаус, Талхигов Шахид, Полесный Филипп, Локтионов Геннадий, Кляшторный Владимир. Уж беррагаш а коммунистически къахьегама ударникаш ба. Царгара хьокхам а эцаш хьинаре къахьег укх шера № 7 йола технически училище чакх а яьккха цига къахьегаш болча хьокача монтераша комсомолкаша Маслова Валентинас, Ершова Галинас. БоккхагIболча новкъостaша гIо дар бахьан долаш сиха кхийттар уж балхах. Общественни балха тIа а кьинаре зекъа лоаш вар.

Подстанце служба чIоагIа лоархIаш сийлеш ва слесарь-монтер Литвинов Алексей. 35 шу дизад цо «Грозэнерго» системе къахьега. Иттаж специалисташ хьалкхебаьб цо. Ишта дукхкача шерашка хьинаре къахьегарах цуйна еннай Къахьегама ЦIеча Байракха орден, «РСФСР заслуженни энергетик» яха сийлен цIи. ИштIа дукхен хьинаре къахьегаш ба цун коллегаш Дацик Иван, Ржевский Александр. Уж беррагаш а социалистически яхье хьалхалатташ ба. Дог тийна хила мегаргда уж кхы а дикагIа толамаш доахаш юбилейни цIейшта сийлеца накъагIоргхилар.

С. Кугаева текста сурти.

СУРТА ТIА: слесарь - монтер А. Литвинов.

ХЬОКХАМ ТЕЛАРАШ

Дика къахьийгар дIабахача октябрь бетта грозненски тепловозниккаша. Хальъа боахама мухьаш дIа - хьа дахьара бетта план 120,6 процент кхоачашйир цар. ЗIамига ремонт еш дIайода ха цхьан вагона лаьрхIача 8 сахьата кIезигйир. Плахал 70 эзар тонн дукхагIа мухьаш дIахьа дихьар 141 беза мухь кхухьача поездаца.

ХIаьта, укх бетта хьалхарча декадах а толаме къахьийгар цар. Локомотивна бригада 50 беза мухь кхухьача поездаца 25 эзар тонн мухьаш дIа-хьа дихьад. Валха лакха толамаш доахал Вальмос Владимир, Мельников Анатолий, Карпенков Иван, Андреев Валентин керте латтача бригадаша.

Дизельни довзор кходара тIахьа тIагIертта къоасам в лоаттабеш октябрь бетта толамий итогаш яьй депо. Цу яхье хьалха латт Должанский Анатоле, Колпаков Петра, Иванов Николая кулгалду тепловозий машинистий локомотивни бригадаш. Цул совгIа локомотивния бригадаш 1972 шера тIайица социалистически декхараш кхоачашдаь яьний.

Ца хаддаш Грознера дIаухийт мехкадьтта, фатаген, бензин, кхыйола продукци. Шоай наьх хьинари на кходеш къахьег Грознерча станцерча машиннакъахоша.

Массеза а графикагIа лелийт цар поездаш. Цар хьалеш мел дола станцера балхаш дика, темпаш лакха йолаш ду. Итт бетта мехкадьтта продукция дIаяхьийтара план толамца кхоачашйир цар.

Царна юкъе къаьстта балгабаха боагIа диспетчер Кастанян Саркис, поездаш вIашагIехкар Тараторкин Иван, башкачинх Кочетков Дмитрий, кхыбараш.

СССР-ей Нохч-ГIалгIайчен автономен 50 шу дизара детадь шоаш тIайица декхараш толамца кхоачашду Грознерча машиннахъа станце коллективо.

Г. АНОХОВ.

ДЕКАБРА КАЛЕНДАРАГIА

Новогрозненски мехкадьтта чакхдовхача завода дукххача цехий, установкай коллективаш толамца кхоачашду СССР-ей Нохч-ГIалгIайчен автономен ях бIаь шу дузача юбилешта сийлена накъахкара тIайица хинна социалистически декхараш. Царна юкъе хьалхалаттачарех я Колесников Анатолий Алексеевич керте латтача цхьоалагIча цеха коллектив. Ши чIара совгIа на а цо ноябрь бетта чотах мехкадьтта продукци арахеца. ХIанзалехьа цхьайтта бетта задание совгIа йола технологешка арахийцай бIаьш эзараш сомий мехах товарни продукци.

Царел дукха тIехьабисац кхоалагIча цеха технологаша а. Цхьайтта бетта план 10-ча ноябре кхоачашъяьй цар. Цу цеха хьинаре къахьегарца белгалъяьнна а Васильева Лидия Николаевнас кулгалдеча № 43-5 йолча установка коллектив. ХIанз декабра шоалагIча декада чотах мехкадьтта продукци арахецаш я из.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

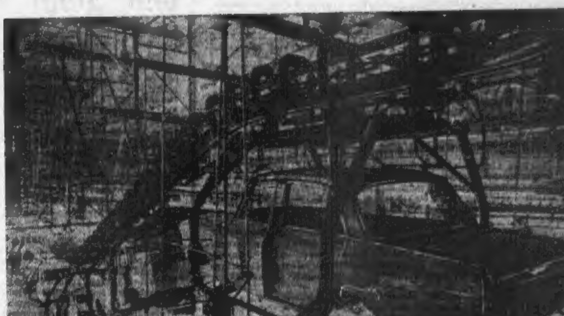

МОСКВА, Ленински комсомола цIерагIа автомобильни завод столица хьалха латтача предприятех я. ТIайица декхара социалистически декхараш толамца кхоачашду завода коллективо. Итт бетта пачхьалкхен план 25 октябре кхоачашъяьй. Планал совгIа 5 миллион сома продукци арахийцай.

Ерригсоюзни яхь кхоалагIча квартала итогех цхьоалагIа моттиги СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен кара кара тела Ше байракх еннай предприятие коллективна.

СУРТА ТIА: «Москвич» хьоаг [illegible]

В. ХУХЛУЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР хьаль

50 шу дизарга

ПРИБАЛТИЙСКИ РЕСПУБЛИКАЙ IИЛМАХОЙ ДОККХИЙ ГIУЛАКХАШ

— Советски Эстоне хIанзара Iилма доаллача къамалашна из дерра хьахьокхалга — аттачарех декхар дац. Республике дIахьа Iилман тоаккамий керттерча лостамех дуьцал сона. Из дар Кердадаьрий кепайоазон Агентства корреспондента Эстонски ССР Iилмай Академи президентага Арнольд Вейнерага даь хьалхаре хаттар.

— ХIанз 70 совгIа Iилман учреждени я, — йоах президента,— Эстоне. 1946 шера йиллай республикански Iилмай Академи. Iилман центрашта юкъе белгалйоалаш я Тартуски пачхьалкхен университет, Таллински политехнически института. Цу тIа дIатIатохал Iа ведомствени медицински, юртбоахама, технически институташи лабораторешца. 1,4 миллион сагI шера цо вахача республике пхи эзар Iилман болхло ва!

ВIарчача советски Iилма яхь дакъа лоархIадуш бол тха Iилмахой айхха буззабенна ба ерригача Советски Союзерча йоагIача Iилман централла. Цо йиш хулийт тхога доттигерча лоархIаме йола проблемаш кийчъе меттед, фундаментальни Iилмай дешаш къестаде а.

МалагIаш да эстонски Iилмахой керттера декхараш? Эггара хьалха Эстоне лаьттан ченашкарча керттерча рузкъах—дIаяхача сланцах — пайда эцара дешаш. Цул тIехьагIа — кибернетика, чIоагIача тела физика, астрофизика, Лаьттах долча Iилмай, зоологи ботаника, приборостроени дахкара тоахкамаш. Йоакха катташ дIадоцц советски общество дегIабаккара социологически проблемаш. республика халкъа боахама планировани яра проблемаш Iомаяро. Цхьанха кхы лостам — эстонски халкъа исторя, эстонски мотти литературе, фольклора Iомадар меттаж.

— Iилмай Академе тIулакхаш лоамхача хана эггара хьалхе хьиннер Iа. ИIайча сланцех пайда ба хила цхьа кхыдола ха-чаьпаш? Цу дагахьа фу декарIдаьча?

— ДIайахар тIом чакхбаьнначул тIехьагIа махка къалбасецда-махкбузене йоагIача хIамана чIоагIа кхе яр. Эстонски городе Кохтла-Ярве сихача тешагIа хьийра дукха ха аьлехьа. Ленинградера Таллиннае тха еша йола газопровод цена завод. Иштта хьалхар хIана республика керттера индустриальни низ я хинна дIаэтта Советски Эстоне сланцева промышленность. Дунен тIа хьаьнна метте йоаца дхьаь сланцева комплекс я тха хIанз.

Сланцах иттаж маьхера химически соединениш продуктама — фенолаш, ионообменни гIувкаш, дIайийна хIамаш дегIакхуьлла стимуляторшаш, дерфат дуй мIаа йоахия веществаш, электродни кокс, пластификаторш, цIайлий гоммаш — хьергIоала техникера кийчъей Iилмахоше.

«Кивиыли» яхача сланцехимически комбината дукха кхыйолцаш промышленни кхьакана хьа йолаьяй церовин лаьв кIец тыла препарат. Из кийчъяй Эстонски Iилмай Академе химе Института. ДIатIехьежача кхы ова тамаш а хIама доахаш балча, сланцех йоакхача тайшача лоаччо гаазопроводаш цхкараш новкъостаа ду Средни Азе ньссача аренашкара гIомараш чIоагIъеш Казахстана лаьттаж меладерашта лаьттаж дакалча яроаца кьоасам лоаттабеи. Союзе СССР халкъе боахама кавагIдалимерий Востана воргI меддаь йаьккхай проекта.

— Эстоне сланцех цхьоммами латт физически тохкамаш а. Вейкъалд а, дувалал тIана царах.

— Цу балхий центр — город Тартура физикаш астрономе Институт. Укхаза токи элементарни частицай систематикагара галактикай эволюц закономерностешка кхачалца йола дукха проблемаш.

Тамашийна космически объекташ — квазисединей, квазигалактикаш, космоса реликтови вIашорам — хьалларца астрофизика ца а актуальни а хинна лелаттай Альберт Эйнштейна хьаль относительностех йола юкъара теорра. Цхьайахьда, нагахь цу буйна тайпара абстрактни хинна йолча физически теоре хIаьта а дуйна лаьхагIа декха дIадийна негаш физически экспериментаца вIашар чал дешаш цкезлугреде моттагаш. Цу гIулакхо релятивистски тоере юкхьаяца дена юха Iоаделугга дегадохийтар физически астрономе Институте семинар теоре юкхаяца академика Харальд Кереса. Эйнштейна хьалалай лердаш кIоргагIа кхетаем хIаре цхьаьлхика кхетаеш йолча Ньютона теорепара цун буйзан хилар йиш хулийташ йолча ма тайпарча вьыдаш тIа цхьаь. Соответстве принцип ва а етташ бакъаь ханаа. Харальд Кереса дIоагIа дехьал относительноста юкъарча теоре дукха результаташ юкъера.

Дукха ха хьалхагIа денз элементарни частицай хIанзарча теореца, космологица юкъалуш йолча проблемай дакъа бола беш хьаьсогIа академик Густав Наан. Уйла керда хиларца вай цецдоахаш йола шера керд-керда оагIоаш а аллаш. Доакха беркат дала дерлуш йолча кристалле примесни центра теоре лаьтта академика Карл Ребане кулгалца бола беш я физикаш астрономе Института Iилмахой йоакха группа. Вай хьинае кхаа гIулакх де оттаьй кристалл. ХIанз кристаллазерашкев люминофорашкев, ахпроводникашка а тIехпроводникашка а, вычислительни машиний «памяте» элементашка керттера белха тоаш. Цхьабакъда, кристаллий Iалашмате йаьхий тороаш цхьа а шеръе йиш я, нагахь сания дуттача тайпара дика хургйолаш уж хьажо Iомалой. ЧIоагIача тела физика цу дакъа дIанаь а хьайийлай тартуски Iилмахойха керда приборешка шоай тайпара дика экспериментальни установкаш хьаь йиш хилийта йола тамашийна кьаьнаш.

— Цхьа Iилмахой багар йоаца бейбар вIашкхалш дукхIийбадера бола шоай безам пачхьалкхен чотах хьахбоахам бола мах санна. Эстонски Iилмахой «безамгIа» мел фу дола?

— Iилмахой цу тайпарча гIулакхий мах бу пачхьалкхено. Iилма дегIайоалаяра укх шера 12,4 миллион совгIа сом, 12,2 процент оаккерчул дукхагIа дIадийцад республика Лакхехьарча Совето.

Кхоллахоиц меттаовт Iилмага дIадахийта хIара сом. Кхоана цо отте, доима хIаьта а. Iилмай Академе дукхача институташа а хIаьта иштта республикерча лакхерча дешара заведенеш а договорегIа Эстонек кхыча республикана тайп-тайпара предприятешта организацешта балхий йоакха объем кхоачашъю. Из а оригинальни пелекшара материальни производствега кхачалца бола ниьэ дикка лоадаь йола Iилман разработкаш хьаьжа боахамь эффективни форма.

Массазара заказчикаш болаш я информатика Институт, термофизики электрофизики Институт, хьаьинтта физикаш астрономе Институт санна йолча «цIенача» теоретически дешалаь я. Эггара тIехьарча балхашта юкъа, хетаргахье, чIоагIагIа теркам тIаоаз мохк агале хьалхагIа лаьттан чкъора шоай тайпара лелаешш автоматически гучадоахарг долаш йола аппаратура хье оттадь проект я. Из болх СССР Министрий Советерча геодезии картографен Кердтерча управлене заказагIа беш ба. Мехкарча дукхагIа мохк эгача районашта чIоагIа доархIаме ба ва, хIана аьлча тIабоагIача кхерамах хьалхагIа е хоам баро йиш хулийтаргъя иля а Iалаьмате дукха материальни рузкъаш а кIалхарда даха.

— Укх тIехьарча шерашка ерригсоюзни Дуне халкъашта юкъера Iилмахой Iилманте дукха вIашагIкхетараш хиннад Эстоне. Боккъал а, царех цхьадарий цIераш яхал сона.

— ДоагIрий сланцашта хетаь втара Хьалхара Дуне халкъашта юкъера симпозиум хилар тхаццига. 1970 шера 16 мехкара Iилмахой сул а луш, финно - угровдай III Дунен халкъашта юкъера конгресс хилар Таллине. 13 мехкарча 150 совгIа физико дакъа лаьцар кристалла примесни центра теоре кхержача проблемашта хетаьча Дунен халкъашта юкъерча симпозиума балха юкъе. Укх шера Таллино тIайийцар VIII Прибалтийски орнитологически конференце, лаьттан чкъора хIензарча лелаемашта хетаьча совещане, химически реакцеш хулча хана ядерашттен электронашттен динамически поляризаци яра хетаьча симпозиуме дакъа лаьцараш. ХьатIIдоагIача шера 750 Iилмахо воагIаргволаш ва тхаццига молекулярни спектроскопия хетаьча XI Европейски конгрессе.

(АПН).

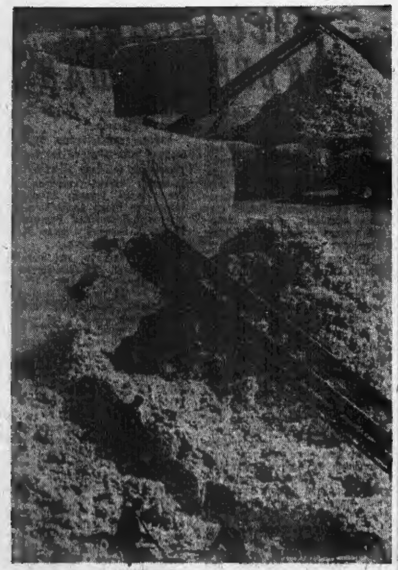

Узбекски ССР. Республика боамби дIайбоеча пунктанъа хIара дийнахь 120 эзар тонн бедал дIаччуу. Плантацешка 30 эзар гаргга бодмби чуэнц машинаш я болх беш.

«Сийнача кемаЭ» механизатор-водителий яхье хьалац лятт Сырдарьински областа механизатораш. Комбайнаш бчнхвашадаа дийнахь 30 эзар тонн бамбби дIадо яр.

СУРТА ТIА: Сырдарьински областа Пахтаковски района «Самарканд» яхача бамби дийбеча пункте.

А. ГОРОКРИНА сурт. ТАСС фотохроника.

КОЛЛЕКТИВЕ БАРТ ХИЛЧА

Районерча кхьача боехамбаша кийсича Iай хьайбаш чусоцадъ лоаттадара дика кийчо яй Урус-Мартана района «Горец» совхозе кхьахьегамхоши. Силосе, сенаш кхьаа соьгIа йолаш хьайбаш Iаьгара дахара тоьам болаш доккъар Iалашдадьд цу совхозе. Масала, силос планагIа укх шера 14000 тонн Iалашье езаш яр, хIинта Iалашьйнй 14527 тонн.

Яахьдь, тоьахь Iаи дика кийчъенна совхоза хьайбаш чусоцадаъ латта помещенеш.

Кхьастта дика кийчо яй хьайбаш чусоцадаъ лоаттадара совхоза йиьлагIча отделене шурий-товарни ферма коллективо. ПланагIа белгалдаьккхача тайпара Iалашдаьд цу ферме доакъар. Iалашдаьнох 80 процент хьайбаш чусоцадаьча моттигашка дьатIаденна латт. Дидсар хIанз ферме дьатIанкухьаш да.

Дика тоьанаш лаах цу ферме коллективо доахангара шура йоаккхача, в. СССР-а Нохч-ГIалгIайчен автономни хьаль ах бIаь шу дизара сийна укх шера тIехьлача социалистически деккарех хIара кхоабача Iаттагаро 2300 килограмм шура яьккха езаш хьинача хIинале 2380 килограмм яьккхай ферме. Хьогтеьма тIехкхойчашьхьй шура яккхоза из лаьчахьалхалнга йохкаша шора лаьш.

Кхьастта дика кхьахьегама хьадоагIа доарка Самбиева Билхьяс. Укх шера планагIа хIара кхоабача Iаттагара 1840 килограмм шура яккха езаш яр из. ХIаьта цо социалистически деккар тIехьйяр 2300 килограмм яккха. ХIаьле тIехкхоачашдаьд Билкьиса шай социалистически деккар. ХIара кхоабача Iаттагара 3580 килограмм шура яьккхай цо.

Шийн социалистически деккар тIехкхоачаш а деш хIара кхоабача Iаттагара 2900 килограмм гаргга шура яьккхай ферме яьржача социалистически яхье шоллагIча метте йолча Джамалдиновв Хьумидата а. ХIаьта цаI доарка ца цу ферме шура аьккара шийн шера

кхаш кхоачаш ца яц.

БелгаIдаккха доагIа укх тIаьхьарча дий шера районе лаьдаьча социалистическа яхье № 4 йолча фермах хьалха яьна яхьа шурий-товарни ферма ца хиннийтта. Из бахьан долаш «Коммунистически кхьахьегама бригада» яха сийлен цIи еннай цу ферма коллективана. ХIаьта района шурий-товарни фермашта юкъе метало яьлхача фермина луш йола КПСС районерчен райисполкомен карарахара тела ЦIе байрах укх тIехьарча дий шера цу ферме я.

ХIаьта мишта кхьаргIдуьй шурий-товарни ферма коллективана метта лаьхка толамаш даха?

Цуьах доагIа дуьш шурий-товарни ферма бригадира Яндаров Бауддина:

— Кортара дар да укх тIехьарча яьх-вордI шерц ферма коллектив хуьцасна ца хилар. Цу кхьа молийн дика байрай болхлой доттагIал тоссаденнад дерна юкъа. ХIаьта кулгалхошта а дика бовза хIара болхлочун зехмандда йолий дийна а во а оагIо яш.

Ферме болх беш а бохалой совет. Цу совета члена дIара дийнахь буса аргI-аргIагIа дежуре дуъ ферме. Iуйрахана балха бахкалехьа хьекавеч уж ферме. ХIаьта цар тIахьожам доаттабу ма балха тIахьа ца бессара, доахан хань-хьажьа даттара, дорога ц районга тIехьажа доакъар диллара, хьийка шура ший хенахь лаьчахьшнихан пункте дIадахкайтара, кхьаллочо.

Даьнна тIаьлат бе-башха пана дихац болхлошца шоаш а. Иштта, нагахьа санна доярка балха тIехьаьйсича болд бехьнача тIаьхьагIа ца цу сахьата балхе кхаме ца хоерхал. коллективо ХIаьта дахьшча гIалатага хьежа беза в бу. Балха тIа гIалат даллайтача сага цхьайолча хана материальни оагIорахьара а «ставар» ца даха дени хул доэркай я бенх Iуй коллективаш ферма советага.

Цахаддаш доахко в ферма советта болдлой, материальни доаральни безам совбаккхара а. Ферма Шеча уголок, даим дагIа хар да газеташ, журналаш худ. Ферма бригадира, зоотехника, учетчика кхаст-каста юкъ доаркашта хьийча болхлой, фермай коллективай керда дика балха опыт. ХIаьта доаркашца дага а балье цу опытах дикагIа дер ферма балха юкъедоалладу.

ХIара бетта кхаьагIча дийнахь социалистически яхьа итог сцо собрани хул ферме. Цига дуъц хьоьчамбошарех, уж юстардахара мероприятеш уттаю. ХIаьта квартал чакхйоалача бетта кулача собрание доаркашта юкъе барханча яхье кхаь бетта хьалхара кхоь моттиг лаьккхачарах яхчан премеш лу. Хьалхара моттиг яьккхачоа — 30 сом, шоллагIа — 25 сом, кхоллагIа — 20 сом.

Хьалхара премеш шоаза Самбиева Билкьиса яйцай, яштта шоаза шоллагIа яхчан премеш яйнай Джамалдинова Хьумидата а.

Цул совга ферме берриге болхлой дахчакца, кIорашца, доакъарца Iалашбаьб. ЦаI болхло вац ферме совхозо денна сенбарзкъаш доацаш. ХIаьта уж цIенн деладара а тIахьожам доаттабу ферма советоц болхлоша шоашех.

— Шоай йоахко ярга хьежжа болх бу ферма кхьахьегамхоша, дIахкац балхара. Из бахьан долаш чIогIилу кхьахьегамхошта юкъера барт а безам а. ХIаьта наха юкъе барт хилча моллагIа деккар, из мел хала хилча а, кхоачашде атта да коллективана. Цудуьа доах оаха иштта дика толамаш. ХIаьта цо гIулакх кхетаде даха моллагIча кулгалхочо, — боах Яндаров Бауддина.

Шоай кхьахьегама толамаш СССР-и Нохч-ГIалгIайчен автономни хьаль ах бIаь шу дизара хетаду совхоза йиьлагIча ферма коллективо.

М. ХАМАТХАНОВ.

«СССР-ча ДОТТАГIАЛАХ ДОККХАЛ ДУ»

Йемена Халкъа Демократически Республика СССР хьаль 50 шу дизар деала кийчлуш я. Моттигерча кепаьйоалию бокъха теокам тIабохейт шу хIанз хьатIаотташ йолча собитеш, белгалбоахх цуш Iалаьмате бокъха историческа лоархIам.

«СССР хьаьро, дуьнен тIа хьалхара социалистически пачхьалкхе хьахьлараа колониализмален империалистически эксплуатацеш дуьххьала деррига дуьнел халкъаша доаттабеча къовсамо Iалаьмате дохкха нозкъостал дир», — ала «Арбаатаьшар октобр» газета интервью луш НДРЙ нетийне министра Мустафа Абдел Халева.

СССР хьаьра 50 шу дизара хетаьча статьяшка гIорбаьначча йеменски публицистически обозреватель белгалдоккх цурскоь доаттабеча халкъий дехьй хьалхара тIабоззь йола КПСС принципиальни политика дика хьоггойташ йола пролетарски интернационализма ленински ойлаш хетьадо.

«Из юбилей, — аьлу «Ас.Сура» яхача газета, — Iалаьмате бокъха дуьне халкъашта истории лоархIам болаш я. Тхона. Iаьбешта. оаха лоаттабеча къийсаш къовсаме дама доттагIа хьожаьха болаш хьабехаб Октябре бахк. Шо хьалхарча дени кхьам-маьй кхьалдиндара болаш хьадийна хьаллоаташ хьаннай Советски пачхьалкхаш.

«Оаха, Iарбоша, — дуьш «Арбаатаьшар октобр» яхача газета, — доккхал ду СССР-ча доттагIалах. Социалистически маьхкий лаккхьацара доттагIалл кхьаьнаалахьегалелх тIеадIдаьра империализмаш рашкал хьоьалара хилара дачакъарар дов.

Ю. ГВОЗДЕВ, АПН соб. корр.

Аден.

БОЛГАРЕ ХИМИ

Бургаса уллув хьалъергIоаш заводашта лард йолла экскаваторашна лаьтта хоарцаделехьа газена хьелха кердача комбината проект оттаеш бар советски инженераш. Проект оттаеш хьалхарча юхьига дакъа лоацаш хилар 13 советски институт. СССР тайп-тайпарча заводашка кийчьа ер Новороссийски портера Бургасе дIаухийташ химиа оборудовани.

ХIанз Бургасски нехадаьтта химически комбинат — Болгаре йоккхагIйола предприяти. Цо дIалоаш 600 гектар хула майда, укхазе кхедьэвош за итт заводаш соагIа сар. Шера 6 миллион тонн нехкдаьтта чIэлдоакх моалонаш. Бензин, фатагена, дизельни далари, мазути дахкиха ца Iаш, укхаза арадох мазка бIаь промышленни предприятена бодал лоархIаш йола итташ хьийола продуктош. Продуктош кхьа дакъа экспорте дола.

«12 шу да гIишло хьалъе болаь, — дуьш инженера Калуст Калустяна, комбинатерча БКП ЦК-ан НРБ министрий Советан вихало. — Цу шерашка дукхахдар Iомадаьх оаха. Массаза а тха кег-гIортолга, тха хьехархоаш гIоачийн болаш хинай советски деркхаша. Тхона моакоза а хоьча а цар тха сиг йола йоахко. ХIанз Бургасски комбинат йолча шера ера ер тайп-тайпанча специальностIагIа йола бойгарски гIишлонхой Советски Союзе болаача хана. Вайцара тхона Iомайар балха керда методаш, еза йоакха химически оборудоваши яIамагIйолла. Советски конкъосташа каналарша хьалара шоай опыт. Цо тхона тоьама чубоссебора оаьла бехкетенкетте деккарах — Болгаре вай хьакар химически промышленность хьалхолла тхона лоархIодерхьара. 500 соагIа советски специалист хилар Бургасерча комбинате балхаш дени. ХIанз хIара шера шоатхьем итт болгарски специалист Уфе, Грозне, Сумгаите болх шоай квалификаци лакхъе».

Комбинат дIахо а шорьеш я. Из а советски проектагIа деш да. Питалетка чакхйоалаш комбинета низ шоаза совбаргба. Цо тоара хулайтарга кхатмасе, хьанча, хьамбала йоккхача химе продукташ дукхагIа ерхоаца.

В. ВАСИЛЕВ, болгарски журналист. («София-пресс» — АПН).

Бургас-София.

Кремиковски металлургически комбинат — болгаоски индустре ондале я. Халланза хьадхьеш дотт да. ХIанз Советски Союза гIо-ровкха долга новкъостама бокъ... промышленни маьхка объ... ... доахко я уакка.

СУРТА ТIА: оборудование монтаж ер я.

Фотохроника — ТАСС

ШОРТТА ДОАКЪАР

Дукха ха йисаац доакан чусоаде. Шортта доакъараш Iалашдаьчарна, фермашта юхха дIаоттадьчарна хало йоацаш Iаьтага доахалургда хьайбаш. Доакъаршца, кхьдолчуца лерттIа кийча ца яр бахьан долаш соакха Iа кийнча дарах йоккхий хьокаш ца бийзай Урус-Мартана района «Горец» совхоза хьайбаш лелаерий.

Бакъда, укх шера кхьча тайпара да гIуйлакхаш. Доакъараш Iалашдара ерригача-торонех лайда ца хьажаб совхозе. ШоллагIа-дале, соакха лаьал хьакха доакъараш кхоача а денна шоаш Iайша хаоцаш Аипалдаева болча хьайбаш деладераш бокъонаш тIахьожам сиг а воаш учет лаьар хьадкIал доакъарашта. Кортера дар кхойнорк дукхагIа найда баргболча тайпара хьайбаш хIоберш да.

Совхоза доакъараш Iалашдераш массахаза хьехар доаман дьагIонашкара цоацаш. ХIаьта доакъара лаьрхIа 254 гектара тIа бьцаш дIайийнаар. Шоаза хьекар уж бацаш. ХIара гектара тIара 40 центнер яьлар. Доакъара лаьрхIа ча Iалашдара хлан кхоачашьтьйй. Кхьастта дика чонидалар совхозе мешп доакъараш кийчдехте.

Укх шера 1854 гектара тIа кийказар хьаяIаш, царех 900 гектара тIара ярааш хлатал бохьаш кошача доакъараш лаьрхIа в хиш. Царех аьта дела доакъар Iалашдаьа.

5114 тонн гIожа доакъараш Iалашде деаш дар совхозе. ХIаьта цу деккарах хика лоархIабаьб хьайбаш деладераш.

С. МАДАГОВ.

ДАИМ ТЕРКО Е ЕЗА ГIУЛАКХ

Кхьаьта малх хьежаш Iуйре яр. Портфелаш бе йоадхаш деша доллар бераш. Шо-шоай гIулакхаш лаьца кхьамалаш деш дIатIаахьчар уж Тбилисская яхача улица тIа. ТIаяк яьнна, улица йиза мишца вагIовакьа хьал-Iай ухар грузовикаш, легковой машинаш кхьйола транспорт. Наькъа йисте юхасайцар бераш, транспорт лаьгIьекна аьттув баьцача хане наькъа делха боле аьнна. Шоаш хьатIабаьхха 2—3 минут мара йоацаша, царна хетар шоаш укхаза лаьтташ тоьал за яьлча санна.

— Со сиха дIатIехьакхургаш, — аьлар цхьан кIаьнка.

— А, йиш яц, гаьна хьона мишта сийх болх машинаш, доакъал а царех цхьанека хIоа водий в мича хов, — ьлар гаьцахьа лантерче бераша. Бакъда, дIаюкъадаллаьзар.

— Шо зова да, — аьнна пIорIа в теха дIатIаьаккхар цо наькъа тIа. Автомобиль тормозаш дIайзар, хьара ца тIахкетаны дижна тата а. ЦIаьхха сатем этар. Цхьа юкъ яьнча юхаметта денача бераша бIаргьаира наькъа тIа улла портфель, цу чура Iоллийга книжкаш, тетрадаш. Царна гаьна доацаш уллар денна бер. Цхьаккха бахьан доацаш волар кIаьна. Халакете а, уж санна дола хатараш хулаш да вай нахаре.

Из бахьан долаш укх тIехкъарча шин-кхаь шера вай республике тоьал балхаш дIакххухь бераш лоза ца дайтара. Цу балха юкъа шерра дакъа лоаъ базача наха, дешынгаша, берий бешаний воспитателаша, школай хьехархош, автопредприятей комсомольцаша, госавтоинспекце болхлоша.

Дика хет цу гIулакха укх тIахкьарча шин шера бокъха теркам берий бешамашка тIабохийташ хилар. Кхьастта боагIача бобрам тIа ца уж гIулкаш лоарбешна министерства № 1 йолча берий беша.

— Iа Iома даьо деза хьона, — йоах цигарча воспитателаша. Цу деташа дIа ца деккара хIанзарча хана сага хеле дергIоаца хIамаш йомаду цар бераш.

Бераш дегIа тIа цIена делайтар санна бола болх бу воспитательша царга наькъаш лелара бокъонаш теха ца хайтара в. ЭзаьгIарий груиера бераш Iомаду светофоре беаш хьастило. БокхагIйолчарна дIахетаду цу беай малам, иштта наькъа тIа уттаьча знакаша маьийха лоаьш а дуьц. Бераш цхьа-цхьа лоза гIимлойна, шоферашка, регулировщикашка юкъебоагIача лемарех. Кхиметтел берий беша моа дахь уллицеш, перекресткашка хьехоле дийцна, Укхаза в шоай светофорашка гIаштрлой бахчиа тIехбуэла моттигаш, тротуараш. Бера бериц кулгалхошна воспитательшна бувзам лоаттабу госавтоинспекцеца. Цу бувзамо дика новкъостал ду бераш лоза ца дайтара беча балха.

Эстафета санна ца болх воспитаташкара школай хьехархошка кхоач. Школе хьех наькъашка лелара бокъонаш тела ца яра 10 сахьата йолча программах.

Сошка госавтоинспекце дилару Нохч-ГIалгIай АССР просвещение министерства арадьхияр «Берашта юкъе профилактически бол» бара хьехархошта юкъера хIара школе общественни инструктор хьожавараш» лаьрхIа лола приказ. Цу инструкторашка боагIаш бола тIахь бар ГАИ болхлоша, рекомендацеш елар, наькъашка лелара бокъонех йола уплоча наьшаш йолча материалаша Iалашбар школаш. Инструктораш кхоьшабашахьа тоабелар школара болх.

Бераш лоза ца дайтара лаьрхIача гIулакха юкъе яйхле буззана лоаттабу госавтоинспекце «Шеча ЖIаргай» общества республикански районни комитеташа. ГАИ-ца цхьанна бераша наькъашка лелара бокъонаш дIабовайтара лаьрхIа дола хаккхаме, листовкаш, памяткаш арадоах «Шеча ЖIаргай». Берий санитари дружинай яхье программа юкъадоагIа наькъашка лелара бокъоний доаьшо. Районни республикански кхьашка дийнна моттиг яаьнна йолча номинацашта госавтоинспекце маьшра соагIаташ ду.

Цу тайпара балаш ду делархоша «Зарница» яйча тIаьхьасадваш доацараш леча а.

Укх шера С. М. Кирова цIерагIча керие кхьаьхьаргьа республикера хьалхара берий автогородок. Из хьалхе ГАИ проектагIа. Городоно лоарйаме дакъа лоацаргла бераш лоза ца дайтара профилактика юкъе.

Доккха новкъостал ду госавтоинспекцена наькъашка бераштэ хатараш ца хилийтара лоаттабеча хьовсама ГАИ кьонача доттагIаша. Цар бахача наха хIаннай 10 эзар листовкаш памяткаш, хIара ерача дийнахь ГАИ болхлошца дежурстве болх, шоей хинера бараша кхерамзлен бокъонаш тела йой хьек. Школе ГАИ къонача доттагIаша новкъостал ду хьехархошта наькъашка лелара бокъонаш тела ца йра лаьрхIа занятеш дIакхьера, арадаьа лаьрхIа дола «Светофор» яха пенгазет.

Цу тайпара дукха кхьйолех мероприятеш вахкьахар бальн долаш дика толамаш дахкаь бераш лоза ца дайтара хьакьа. Иштта 1970 шера дена наькъашка хулаш дола берашпара хатараш лаьгIаьш латт. Дукхьаьд укх шера 1-ча ах шера наькъа тIа берашк баьлан доаш хинна хатараш 11-ха кIезагIа хилар, хIаьта из бахьан долаш бозбаьраш лозабаьраш 30 процент кIезигагIа хилар.

Цкьабекьдa, цу гIулакха гIадваха хIане а хьалха да. Бераш бахьан долаш наькъашка хулаш дола хатараш хIанз а кийсаш да. Цуц бахьенаш да дахьаш новнашен, школера хьехархошто наькъашка лелара бокъонаш тела ца яйтара йолча мероприятешта боагIаш йола берий теркам тIа ца бахийтар.

Берий укхаIено лорадр вай массане бохтоккаме деккар да. Из деккар доагIача тайпара кхачечашо дезаш вай.

А. ЧЕБУШЕВ, ГАИ болхло.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

МИШТА КИЙЧДЕ ДЕЗА ГIОЖА ДОАКЪАР

Ча — хьоенаа ца йоаллаш, хьайбашта дукха чаме доацаш доакъар. Из ше доагIача тайпара кийчдича хьайбаша дика даарал соагIа, дуьнах йоалла хьоенал а дакха совйоал.

Дика кийчдаь гIожа доакъар дуадеш хилча хIара дийнахьа Iатто дуь йола шура 1—1,2 килограмм тIаккхет. ХIанза доаваш да хьайбашта дуаде кхаь тайпара ча кийчделга.

Каг доаккхылга. Из хьайбашта дуаде ча кийчдолга дукха доахалье гIулакх дац. Каг иккханза долча чах 20—30 процент хьайбаша ца дуаш доа, кIаьта каг яьккхар деррига а дуъ. Доахаина дуаш долча чах 4—5 сантиметр дIоахал долаш каг яккха еза, говраштэ— 2—3 сантиметр. Хьайбаша ца хьокхадеш Iочудуаргдолаш кагий атта мегаргдаш из. Вокъонна ца Iоаташ, дика хьонхадаьза дааьча чах хьайбала пайда ца балараа соагIа, чухьа лазар а оттаде тарлу.

Доашадар. Чах аьккха каг мелаэ бIоахбаьча тухьа берхIаеа, бердаца, доакъарий моакаца йошийча хьайбаша дикагIа юъ. Чах аьккхача кагий бIаь килограмма 80—100 литр хи 10—20 килограм тух а техе, 20—30 градусага кхоачаш из дIоах а дийа тох. Нагахьа санна каг аьккха ца сов декъа дале хий кхь дукхагIа в тоха мегаргда. Мишта даша а даьде 12—24 сахьат доакхийт кага. Цул тIехьагIа хьайбашта лу да.

Iанарца кIаьддар. ГIожа доакъар Iанарца кIаьдду цул чаш, хьаж дикагIа хилийтарех хьайбашка из дукхагIа хатеш дула. Iанарца ча кIаьддеш хилча из дикка кIаьдагIа хул, цIеньелле дIайоал цунах йоаллаш хинна лоар лазар хьоаде тарлуш йола микробаш. Ча Iанарца кIаьдду цкъарa каг а яьккхе, 2—2,5 кубометр хулача яьшки чу е цементада го чIоагIбьча ор чу делле. Яьшка е е ор дола а тIера айхха дIакъоалалуш хила деза. Цар чу лохахьа Iы дIа-хьа йоаржаю турбаш хила еза. Цар тIа буллаш яьшка цкърал а хила беза (цунка меттел 1—1,5 см диаметр йола Iургаш дакха яьшка лист).

Аьта ча яьшка чу е ор чу дул хIара тIоа 25—30 сантиметр а болаш, 60—70 литр тух теха хий тIа а дотташ. Из дика Iо а тоIадийа тIера ногIар дIакъоал. Цул тIехьагIа дикха низ тIалатташ Iы чухец 30—40 минута (вешта, ногIара кIал гIолла Iы хьалъарайолахллалца). Кхы дукхагIа тове мегаргьац из процесс, хIана вальча доакъарий чам толха тарлу. Из Iы теха кагаш 3—8 сахьата лоаттаю. Цул тIехьагIа хIара бежана дийнахь - буе 10—12 килограмм йолаш юаю. Цул соагIа уж юаe мегаргья силосаца, аьтача свеклаца, ябаккаца, мохаца, комбидоакъарца веш. Iанарца кIаьддаь доакъар сиха таля, дукха из ширадалелехьа дуаде деза хьайбашта.

Биологически хьесаве ча кийдар. Ча ше «дага» доладалар. Из дуа тIуа а дал айхха кIашцатехача чана. Цу гIулакха помещенеш чу оттае мегаргья 4 яьшка е чуре кхьа аь вагаш дола кIоагаш а кийче мегаргда цу гIулакха. Кийчдаь аьта ча цу йиь яьшка чу (е кIоаге) иу долл, 30—35 сантиметр сома тIоа чубилачул тIехьагIа цхьа центнер чах 7—8 ведр 20—30 градусата кхачалоа мелдаь хий в тохаш. ХIара тIоа чубиллачул тIехьагIа из херрига ча тIоадая чакхйолийташ кегаду. Яьшкаш (кIоагаш) хьалйизачул тIаьхьагIа геттара вахийташ ча Iо а тоIадийа ардинхеп дь ногIар тIадуа. Иштта уллаш 4 сахьат дьлча хьайбашта дуаде мара ца дезаш кийча да доакъар. Бакъда, из дIайха долаш делча дикагIа да. Из тайпа кийчде мегаргда вар тасса, бактереш йолкза дола гурахь дуьча хIи ча.

Дрожжаш техар. Чах дрожжаш тох цунах йоалла хьовнаа совъаккхар, цунна витаминаш хилийтар дукха. Чах йоахка клетчаткаш йохкара цкъара яIоахалыш, цул тIехьагIа химически тоаду, тIаккха дрожжеш тох чах. Укх тайпара ду из: яьшка чу дола аьта каг яьккха ча, хIара тIоа 25—30 сантиметр сома а болаш. Цу тIа хотт 40 градусага кхоачаш дIоахдаь хий. 100 килограмм аьтача чах тох 4—5 килограмм патока е 15—20 килограмм кагий аьта шекара свекла, 0,3—0,5 килограмм суперфосфат, 0,5 килограмм мочевина, 350—400 грамм дрожжеш. Цу беллача лега 14—18 сахьат доаккхийт, 24—26 градусага кхоачаш из масса дIайха а хулийташ. Дрожжешца тоаде деза доахаиа луш долча ерригача гIожача доакъарех кийсса ах.

Ча химически тоадар. Чапа кIир эяр. Цу гIулакха эр 5—8 квадратни метр хула ардинхех дал ши шит. Айхха яь 300—350 литр чуйола яьшка, ПТС-10 яха тележка е ца эшаш йола автомашина кузов хила еза кIира маркхал каг кьккхача чана дIаьабере. Ши башка хила еза, дхьаьне чу кIир йоше еза, шоллагIчунца метта тIара Iоуха кIира маркхал хьалувша беза. КIира маркхал укх тайпара кийчбе беза: кийчбаьча кIира маркхалца (8—9 килограмм хула йоацаш кIир 300—350 литр хулача хих тох) 100 килограмм хула аьта ча 10—15 минута тIоаладу. ТIаккха из ча 10—12 градус зулуи дIаоттадаьча шите тIа дул. Цу тIе сахьата 3—4-зза из маркхал тIаотт. Цул тIехьагIа 24 сахьата лоаттаду из. Хьайбаша из дикагIа дуаргдолаш чах тоха мегаргья силос е свекла, кхьараш.

Кальцинировани. Цхьа центнер ча 80—100 литр хи чу 4—5 килограмм кальцинировани сода а тесса доашаду. Цул тIехьагIа ча пе дIоаздаллалц латтийт е Iалеаш дIоахду. Из на дича чо дика тоалац сода. Ча дIоаздаре метод дакхе хьоахаьар санна я, цига хиша доашадеш хинна ча укхаза сода маркалца доашаду. Нагахьа санна чах тохар каустически сода дале ча дIоаздалийта делац, бакъда, маркхал массанахьа дIакхачийта беза. Цхьа центнер чах тох 4 килограмм каустически сода теха 80—100 литр хий. Цу маркхалца кийчдаь ча доашаргбуа лоаттаду сода низ боахалца, цул тIехьагIа хьайбашта дуаду. Шийлача хана 10—15 дийнахьа вар тассаш цу чах.

Аммонизаци. Ча аммиачни хиша тоаду аргIагIа леттаяш в лаьрхIа цу гIулакха йолча шприцаца. Из шприц — шахматни хьесапе 30 сантиметр вIашцл юкъ йолаш Iургаш дакха турба а. Маркхал кийчбу 100 килограмм чах 18 литр 25 процент йола аммиачни хий а тохаш.

КIавдала гIожа доакъар кийчдолга

Хьавкхий гIадлаишн. Доахкина уж дуадеш хилча кагаьннахи, цкъара Iанарца кIаьддеь, силос е свекла, патока, тула берхIе техе кийчдаь хилча бакъахьа да. Нагахьа санна атаэш дуадаш хилча гIадлаиах кийсса ахаш доа. Хьакхий теэарш. Уж даьа а бхье доахамаа юао. Царех тоха мегаргда якха хьоаф, концентраташ. Цу валача деккара 100 килограммах 2—2,5 килограмм мочевина тоха я мегаргья.

Гидуаргий кортош. Из маьлера доакъар химически составага диллача вьаал эсалагIа дац. Дьладачуа дукхагIа хьовнаа, безазотисти экстративни веществаш йоадх дукха, шоаза кIезигагIа я клетчатка. Гидуаргий кортош хьайбашта дуаду кIезига хьовнаа йолча чана меттел в, хьайбаш ондадалийта а. Цар доакъар дикагIа хилийтара боацхача лоархIаме да уж кортош силосаца вешi лаьттагIа дохкаъ.

Генарий чкъораш. Уж оха ДКУ-1 хьачуща хьоар санна кIаьла. Уж хьайбашта йоъе йиш я екъа йолаш в Iанарна кIаьдаьна. Бакъда, дикагIа да царех дрожжеш техача. Дрожжеш тох укх тайпара: 100 килограмм чкъорех 150 литр хий тох, 35—40 градус дIайха в долаш. Яьшка чу йохк, тIоа ЛотIа массеза бехийта хида йоша в сиц. Цхьа центнер хулача цу тайпарча доакъарах 7 килограмм хула концентрат теха 40 литр коача дрожжеш тох. Уж ерригаш вIашагI а айийа дe белае 12 сахьат доаккхийт. Цул тIехьагIа доакъарех маькха хьаж хьайолалу, хьайбаша дика дуъ. Доахаина генарий чкъораш юаера норма: Iатта дийнахь буе екъа хилча 2—3 килограмм, хIаьта кхьца доакъарий смесаца хилча — 2,5—4 килограмм. Шу дааьннача доахаина дийнахь буе декъа доакъар — 1 килограмм, дрожжеш техар — 2—3 килограмм.

З. БАКАЕВ, Нохч - ГIалгIай АССР юрта баламе министерстве картарa хьехархо.

ВОШАЛ ДОЛА МЕХКАШ СССР ХЬАЯЬ 50 ШУ ДИЗАРГА КИЙЧЛУШ ДА

50 ЮБИЛЕЙНИ ОБЪЕКТ

СОФИЯ. («София - пресс — АПН). СССР хьаль 50 шу дизара сийна 50 объект эксплуатаце дIадахар хьогахтана дийхалайний. Габровски округе болхлош - гIишлонхоша. Хьадаь дийнад кIанз габровски комсомольцашна тайп - тайпарча кругоновна эбектеш ца, ...ацаа ладугIа, ...фильман ... хьалр ... Ца. Хьайбала ... Доарел, театр, ... йола гостиница.

СИГАЛЕССАЧА ЭКРАНА ТIА

ВАРШАВА. (АПН соб. корр.). Польски телевиденеш Советски Союза 50 шу дизара чийнаймо эртаь хIара денна лоархIаь нерадачаш ...м. Советски художественни документальни фильмаш гайт, ... советски республика ... дерик а дениа, публицистически программаш ца, эстрадни литературни концерташ уттаду. ... СССР-ан Польшан ... доттагIал ... хетта.

СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ДИЙНА ДА УЖ

БУДАПЕШТ. (АПН корр.). СССР ах бIаь шу дизара сийна цкъа кхьа Советски Союзе дийна йола специалистий система хургла йолча ... Дунайваросхи кхача гIорадиша. Цига гулдургба боесев бола гIишлой, производстве ... ца ... Хиле советски студенташ дийнай 1400 венгерски студент ца.

ЧЕХИ - БУДАПЕШЦИРА ВЫСТАВКА

ПРАГА. (Агрепресс — АПН). ХIанз тургдаьча чехословацки ... доттагIала массенна ... Чехи - Будапешце ... гIорада искусстве ЦигIа ... СССР ... художникашна Нинель Беккен выставка. ЧССР-а ... ...тьяфа а чейшад худо... А. Шлейхм... ...творчество.

«СЕРДАЛО»

3 агI. 30 ноябрь, 1972 шо.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

ЯХЬЕ БА—ЦIЕ ПОГОНАШ ЛЕЛАЕРАШ

Нохч-ГIалгIай АССР Шелковской район доазонга, экономикага диллача кхача районашта юкъе доаръIаме моттиг дIалоцаш ю. Хьайбаш лелаьра, комеаши ялата культураш кхеяра гIулакх дика дегIаденад укхаза.

Районе евдига оегIош бекъалгахь хилар хила мег района чурча отдела болх дика вIашитIехьбаьнна лелар а. Шеранга шера ле-зулам дахь нах дуккхагIа гучабаьа а цара де доагIа тIаьзар дар а Шелковской района чурча гIулакхий отдела болхлой керттера оамьа хиина хIаьттай. ХIаьта хьаьда хиинача кхеязигагIа ба зуламаш деш бола нах а, вIаши хIина, бартболаш нах ба районе бахараш. ВелгалдаргIа доагIа отделе бахка бола нах а дуккхача къамех болга: гIалгIай, эрсий, нохчий, украинцаш, немций, казахаш, кхыбараш.

Чурча гIулакхий отделера болхлой ьаттув болаш хиляр дац цар болх дика лелийга. Цун керттера бахьан да хIара кулгалхочо дакъа а лоишаш районе шера политико-хIетама болх белга.

Укх статьа тIа са юнца безам ба участкови инспекторашта юкъера хIа.

Советски милице болх дIахо а чIоагIбара КПСС ЦК-и СССР Министрий Советен соцам хинначул тIехьагIа «Балха дикагIйола участок» яха цIи шихара участкови инспекторашта юкъе социалистически яхь лелаергIола положени вIашагIъеллар отделе. Райисполкоме чIоагIйяр из лелоханн. Цу яхькъагIа отделе вIашагIъеллар социалистически яхье итогаш ергIола комисси. ХIара квартале яхьа итогаш ю цо. ХIаьта тIехьара итогаш хьалхаш моттиги райисполкома заседание мара хьожаяц. Социалистически яхье котоаьнначох Ше вымпела ахчан совгIати хьожаду. ШоллагIа моттиг яьккхача участкови инспектора райисполкома Сийлен грамота лу. Итогаш еця котбеьнараш белгалбечек дехах ший тайпара цIей дул беррагача болхлошта.

Цу дийнахь отделе боагIа районе партийний, советский, административни оргсиий болхлой, Котбеъннараш дахьиа бувк райисполкома председателa Земсков Васнлий Иванович. Юкъера къонаьы ду Яхье котташначо. Отдела кулгалхошта, района партийний советский органий кулгалхошта дош лу цо хериахьа лелорашца, зулам дараш цце дахьам доттабергхилафах.

Цу яхье ухо доккхий деш да фуд аьча, пхьаь цхьан болхлочо ца тесса ледеш ца хилар. Кхм цхьаькха диндало — яхье хьалхаттераш хувцалуш хилар.

Участковчарех хIаьдаш шиъ хиша хьалхарча моттигех цхьа моттиг яьккха ва. Социалистически хьаргIа боллача вайдах моттаре дар из хетт тхона.

Вахьда, вахо цхьаг метте латтац. ХIара кердача дено цхьа зуга, дика, пайдане хIама хIахь. Цу дуъь кхм а кхетамтагIа, кIолргагIа, пайданергIа вашита оарьагIйоаккхаргъар-хьогI, яхь яхаш уйле е дьалдо тхо. Керда метод лорайор. Участкови инспекторий белха итогаш балынк системица оаза укх шера дена.

Хьахьлаттарий опыт массех формах беча балхана дIайовзийт коллективе. Масала, участкови инспекторий С. А. Магомедови К. С. Стамбулови балха опыт вовцаш ядаьа республиканский районий газетанка. 1972 шере кхоалагIча квартале социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар Стамбулов Карачай Стамбуловича.

ХIана СССР-и Нохч-ГIалгIайчен автономии вIашагIъедла юбилей гаргагIеоача деношка Шелковской чурча гIулакхий районии отдела болхлоша херригIа ду цу цIейна юкъIой ингъйбахара.

А. САЛОВ,
Шелковской РОВД начальника заместитель, милици капитан.

ШИЙ БОЛХ БЕЗАШ ВА

ХIара коллективе ба шоай балхах тIехдина кхеташ бола вах. Цу тайпарча нах шоай ина а эынчу а ца кхедаш къахьег. Цу тайпарчар доаких коллектива сий а.

Царах цаI ва Нохч-ГIалгIай чурча гIулакхий министерстве БХСС отдела инспектор милица лейтенант Литовко Александр Владимирович. Укхаза ваьтьа из вина тайп-тайпарча организацешка, предприятешка цьхьаьа балхаш деш. Атта дацар дийнахь серрала болх бьчул тIехьагIа сарахье институте заметешна оергIа. Мелла кале хиннадале а тIехьашка ца оалаш чаккхьаькхар це Грозненски мехкдаьтта институте химико-технологически отделени.

1969 шере ше ариере цIехоагIашо а воре Александр БХСС отделе болх ба. Юкъараь вале ле Айзар къаначе инспектора. Кердача специальносте къоблехе дооза отте деийр. Цхьабакъда, шийна тIедиина гIуллакх бокргIахо тайпаре торкам тIа, бахийташ кIоарга, тоххам беш чекидашка гIертер инспектор. Цу гIуланте къахьонзар из ший корде болх дуккъ безаш волга.

Дукха ва боакцаш БХСС отделага зеаь бор машиниахьа № 1 йолча столове зий а дотташ тIоа болх хьаьа. Машиныбахьа ОРС ревизора Хасматулинас из гIулакх миттаь долга шийна ма хайинге а за суде лургья хьо аьнна столове заведующи хьара а ве цунгара 300 сом хьад ибцалга а гучадьаьхар наь. Литовка. Цу зуламех районе халкъе судо 4 шу за а тоца чуэллар Хасматулина.

№ 1737 йолча автоколонна шофер Астамиров шурий комбината экспедитор Бекмурзиеви цхьана барта а беза Iаьдала шуре почкъе белар. Комбинатера городерча тикашка дIа-хьа яхье оза щура Астамирова ший цIагIа хьалгаргIа а кийчъаь лаьттача флагашка чуйеттаы боккачара лийцар уж инспекторо Литовка.

Ум мо гIуланашх дуккхаза а коргIдийнад къанача инспекторе. Итташ, итташ хилие а Iергбац инспекторо закара нийсача моекьара лоарьеI це беаийташ кхетабьараш.

Ахкане заметахь Шолински района город Аргуне командировка ваза велош цхьан кIамаи шок а айина, цигарча дукха комбината воара драйвера йоа машине соцайор Литовка.

Из хинвар цхьанна документ а доацаш 126 килограмм дукха, 5 маьтах, 0.31 кубометр ардаькаш мIца йода цу комбината машин. ХIана, машина шофер нов. Дубаов ше пичкъаьь хьол химика хIамаш бахьан зкоп дала дешаш ва. Цу тайпара моттигаш инспектора байна хIазига нийсъенаш. Митта деигара - дегга дало ца къоасош, вачаькаьннон рузамо нарадош, зуваидараш гучабоаши, уж беже оамйтош хьаоагIа къона инспектор Литовка Александр.

Дуккхача сийлен грамоташца къахьегама совгIаташцен бангалбаьнна ба цун атта беаца къахьегама ниет. 1971 шу чакхдоаьнаш социалистически яхье баьначерна юкъе хьалхара моттиг яьккхарах «Нохч-ГIалгIай чурча гIулакхий министерства БХСС отдела динагIеола инспектор ява цIи еннай Литовка Александра.

Цун сурт доал Нохч-ГIалгIай чурча гIулакхий министерства сийлен Доска тIа.

В. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
чурча гIулакхий министерства политико-хIетама отделе инструктор.

МИНИСТРА БЕЛГАЛБАЬХАБ УЖ

Наурски района Мекенски станица «Сельхозтехника» объединенера ГАЗ-51 яха автомашиие леначча С. Д. Баташева бохь къоалаш ийк велосипедиста машин тIатехар. Царех цаI велаь шалагIчун дегIа хала чорваш хилар. Цигара ведда кIалхарвальина волдача цо Назаров тIавагIача мотоцикла тIатехар машин. Вол цу сахьате велаб.

Цу дийнахье а шийна тIеоа бехк бакхха дагаь милице отделе а вена ший машин малашб цо лорча цаха дIа а йигай хIаьта ше хIинз товарйх поеадие цIа а воагIа, аьлар цо.

Из кхерве зулам дахь сиг хьалха декхна тIаллалар Наурски РОВД милица капитана воинхагIследователь Н. Н. Кореткова цу района госавтоинспектора милице лейтенанте М. П. Беликнина. Файла болча милице болхлоша сица оврагIйбаьина беррига беза Баташева болга гучадаккхаьо.

НГIАССР МВД министро приказагIа из. Коротенкин Беликкиям кхаш совгIаташ деинд.

* * *

Укх шера 22 июле хьала ца волча зуламхочо Победа проспектера «ЯВА» яха мотоцикл йигар. Из хийна Ленински РОВД милицонер С. А. Чагаев ноькъа, йоагIа машен а хьаьа тIехьадьлао хупва. Массех бIаь метр вняк баьчул тIехьагIа мотор юхасоцаь. тIаккха мотоцикл дIа а кхесса ведар хьу. Чехова вIерагIча парна газьа воацаш хиннача Ленински РОВД милиционера нов. Хаджимурадова бIоагалайра зуламхочов тIехьальина вода нов. Чатаев. Цар шиние хьалабьаэ зуламхо. Из хиннавц хIанз уголовне бехктохкане эа гражданин А. А. Новичков.

Н.в. Чатаев, Хаджимурадов хоеста а беш совгIата ахча делар республика МВД министро шой приказагIа.

* * *

Чехова вIоаргIча синене бийсаи дукхьал а баьлла укс тIа а оттадах Н. гражданкаьгара 30 сом чудовала бохча дIадоаккхаш къайлаваьлинав шн зуламхо.

ТIорми дIабеьаккхача граждаика гIо дийхаь цу районе болх беш волча Ленински РОВД милиционерагара Д. Х. Халадовгава. Фалк волча Халадова ах сахьт далалехь хьадийца къуй. Уж бар Пашенальский Калючкин. Цаьна боагIа бехк баьб.

НГIАССР МВД приказагIа вIален тешамех болх беш а. уж зуламхой хьалувиича сиха цаиагIовъинача а милице воккхагIвола сержанта Халадов Хукхурхa Пашкийна ахчан совгIат деннад.

Д. БОРИСОВ.

МАССАНЕНА А ЮКЪЕРА ДЕШАР

ШелагIчи потяхоле керттере дешар да, белгалдаьккхад КПСС XXIV съезда документаш тIа, халкъа вахара материальни культуран боарам дикка лакхбенга Iалашдар. Цу гIулакха кхочаиде доза лоарбIамегIа ваха дешар да «къахьегамхой образованш квалификаци боарам хьалаолза лакдбелга, беррага хангархой юкъера дешар дийне бахьан хургболча деалар».

Цу доше школагара дIадехар — дешара хэтамбалара процессе тоеелга, вахарга, общественна пайдане болча къахьегамга болларь школьникаш хьинара а тIегIерта а кийчбенга.

Укх шера ялх бутт чакхбоалан кепатеха арабаьнна КПСС ЦК-ах СССР Министрий Советен «Кагирхой вахара юкъера образованега беахнига чакхдаккхараги общеобразовательни школа дIаха деттIайоаларахи» бахь соцам КПСС XXIV съезда решени практически кхочашдьарахьдда йоца программа ларкIа ногергбелаш ба. Партен правительствен керда документ чIоагIа могадаь тIайийцар мехна хьехархошиа беррагача халкъа образовани болхлошен.

Вай пачхьалакхе ше хьадалчагIоше укх 55 шера халкъа образовани гIуланха вIалла рузкъа кхедаьдах, хаддамза цун боахо аьй. Цудукъа да уж, вай беррагача кхине дошкхи деш дела, цу дахьъе вай дахьа тоздам деххий.

Тахан сийлахь цIей — СССР хьаь 50 шу дуз да — тIахлоачача хана дега тоамбеш да Советски Iаьдала шерашка мехка вахара кхача доакъешка а сама, халкъа образование системе хилла, адамий историуъх хIалазалца ца дийна, хувцадаш. ДукхагIбараш вIалла а дешавеа хиша этташ къамаш наредностаии бокъоша йолча мехкашарча, юкъерча, лакхерча образованега дахьар.

Карабулакски № 1 йолча юкъерча школа 10 шу да. Цу шерашка цига 10 класс яьккхай 483 саге. ХIара шера школа арахецачарех 3-гIа дакъа хаккерча, юкъерча специальни дешара заведенешка деша бахх.

Тха выпускникаш тедале дешаш ба Москве, Ленинграде, Харькове, Пятигорске, Орджоникидзе, Нальчике, Грозне мехка кхача горедашка.

Бахьда, дукхагIбараш халкъа баьхана тайп-тайпарча довхъашка къахьегаш ба. Оаха доккхал деш ба шорта бахана специалистах Устин Борис, Денисов Владимир, тракторист Рамм Алексей, механизатор Исаевская Валентина, Щербаков Василий, иесар Бобров Виктор, кхыбараш.

Укх тIехьарча пхе шера 8 классе дийнхай 237 саге. Царех 9 классе хIахо дешаш ва 249 доашарахо — 74 процент, юкъерча специальни дешара заведенешка деш хайнад — 47 саг — 14 процент гаьта; ПТУ — 33 саг, бахха вахав 8 саг. 1973 шерарча выпускнах, цхьаккха а балха ца водаш, массана а дIаха деша бехар. Лоацца аьлча тха школа КПСС ЦК-ах СССР Министрий Советен соцам практически кхочашбеча хьаьм а хIаьа.

Тха школе къахьегам а берригхьа, ший балхах кайолан болх педагогически коллектив. Хьехархой массана а гIерт школе хьахам долча Iилмий знанеш дешархошта кIоаргга дIаlевие, моллагIа дIаlомадар кхы тIа а шаьрдаш, кхы а кIоаргагIа йолча знанешка кхача гIертаргбелаш, царна кхетам бала, ладий, физически уйтаIиеш, интернационални уIлим болаш. Дахьоша тоаиие болац уж хьаькхебе.

Тха школера дукхагIбола хьехархой ше школа хьайийгIалча дешаш цига къахьегам ба. Дикка ба я шахьаниарча классай хьехархоче Л. П. Калининас, словесника З. И. Булгаковас, математика В. И. Соснёва, историка И. А. Гуреев, географа В. И. Уваровас, биолога Л. И. Корниковас, кхычар къахьега.

Вай мехка цахал хаи боа ба хьехархой къахьегаш. ХIара дешьа ю школе, хьехархой боахьа, дукха ха Iемцаш подагагашта, адамий тIатахар — цун керттера хьенхан ба. Оаха, хьехархоша гIуланхаца шоа лургдь цу боайазона.

И. ФРОЛОВ,
Карабулакерча № 1 йолча школа директор, РСФСР просвещение отличник.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ЮБИЛЕЙНИ ВЫСТАВКЕ

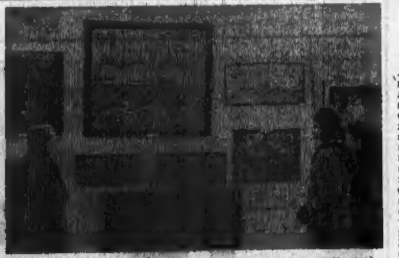

Изобразительная искусствий республикански музей хьайийлой СССР-и Нохч-ГIалгIайчен автономни вIашагIъьалла 50 шу дизара летаь республика художественний выставка. Выставке даьтьа доакаш ба дуккхача хана декх искусстве къахьегаш бола шоай вазах бIубенна къахьа художникаш са..., хьалхара произведенеш хьалхлаза къайлабараш а. Музей массаболча залашка живопись, скульптура, чеканка, графика, театральни декорацие эскизаш. Дакъа ловкоа болча художникийн произведенеш дуккъагя далача вай городе тахьанарча деага кхачалца хиецачера ятара йоаккхагIа я юбилейни выставка.

Дукха сакъердамех чоалханаш темаш уттаю художникаш шоай произведенешка. Царна юкъе керттерчарех цаI я вай мехка советски Iаьдал эттача турпалий хинах кр. 1918—1920-ча шерашка гIалгIаша «революционни гIоавота а кхабаькадь ший хагарбь варгвоаца дикагIбола къонгаш дIабенна Граждански тIом бувцаш а гIалгIай къаьмла художника Г.-М. Даурбекова «Орджоникидзе къайчай», «Долакх-Юрта йисте баь тIом», «Терски Совнарком ГIалгIайчен ломашка» яха а кхьйола а акварелаш. Цу циклах Г.-М. Даурбекова баьрхI акварель я выставке.

Митта тоекам тIеозаш, даьш леладьача сийдолча гIулакхех дегчу йIовхал йоссийташ да цу йиш-турхIоахаче ханах йола Г. Ахмедова «Ломашцара тоеххам» яха линогравюра, А. Белова «Бакъдар кхачал ломашка», Ш. Шамурзаева «Революцие мурдаш», А. Асуханова «Дай къонах», А. Софронова «Орцханов Хизира портрет» яха картинаш. Къаьстта ала доагIа А. Асуханова «Продотряд» яхача картинах... Картина хьалхарча плана тIа ва оаса сайна биткъача ломаи иаькъа тIа ялат дахьаш шерча зорда йоалиеш лоагIа красноармеец. Наьъко гола тоххача, йоккхача чхара йисте хьагойт художнико ший турпал. Хеталу цу чхара тIехьашка моастагIчун къийле хила мег-ях, аьнна. Цхьабакъда, бокиха боакхх красноармейно ший гIа, бирса шоа боалл цун хьажъюъе, вIешказа да цун бордаш... Ший гIулакхех тешам беннача сага болар да цо дей лар.

Йоккха моттиг дIалоац выставке вай таханара тIоза вахар хьалхолла хьаькила къахьега нах. литература, искусства, музыка, спорта вихалаш бувцача произведенеша. Царех за В. Мордовина «Кигерманов Оалхазар», «Мехкдаьтта тодка геолог», «Эсамбеев Махьмуд», С. Сухорукова «Сталевар Рыженков» яха портреташ, Ш. Шамурзаева «Хьайбаш леладераш» яха картина, митта кхыдараш.

Портретаста мегъе лахрIе дуне безам боагIа В. Мордовина «Нохчий йкIе» яхача. Художника хьагойт вайга ахканарча баьнн... беша летта 12—13 шу даьна кхела мега йкIиг. Цхьаькха бала гатдана йолча йаIата юлье, цун берий говзал йоалача бIаргаша сийдадоаккха портрет.

Цу тайпарча сийрдача бесараш не дахь да къоначе художника Х. Акиева «Хьежар» яха картина а. ТIем тIа болха маIа нах хьакъа а беха цIагIа бисаб кхалнаш бараши... Х. Акиев картинага хьежача юсейн йола керттера уйла — зехара хьест цIаккха а лахьарла хилар, цIагIбосараша кхуверчьара али бойтарг ца хилар, тIем тIа бахарий гIуланхаш дIахехьорг хилар.

Массалана саг цецвоаккхаш, из гIалвугаш хуй цун говза прохиелоаш. Цу тайпара гIалвугаш и И. Дутаева халкъа темаех йола скульптурни композици, цун кхьйола дахчах хьаь хулгаш. И. Дутаева турпалаш дуккхача хана лаиз хьона баьдача сарии хьона дика боазаш ба. Цар йоккхьамагIа сена говза белам, цар багIаш, цар латтар шоаш тегу бужийгаш да. Къона скульптор талант йолаш хилара шеко йоацаш тешаш да цо къаьстта «Къахьи дотгагIий» яха скульптурни группа хIензалца хиина йоацача тайпара декоративни шахматаш хьаъа.

Выставке баьхкараша гуръа Грознерча театрашка къахьегача художникаша яьча декораций эскизаш. Укхаза я театральни художникий Э. Валентинова, О. Минина, А. Слоанга, А. Белова, В. Григорьева, кхыбарий сакъердаме произведенеш.

Республика скульпторий творчестве дуккхагIча къахье Р. Мамилова, И. Бекичева произведенеша йовьийт. Йоккхача гойзалле ю Р. Мамилова «Къоначе яхилсага портрет» яха скульптура, кхыйола произведенеш.

Ца дуцаш хита йиш яц книгашта иллюстрацеш еча художникий балхаш а. Книгашта иллюстрацеш яр Iалаьмате бехктохкамен чоалханеш болх ба. ХIана аьлча, дикача иллюстрацеша дукхагIа безаболийт вайна яздархой турпалаш. Сона хетачох цу балха дика ьоттув баьхкиеб С. Чахкиева «Маьхха чIагIаг» яхача книжкаиен «Нохч-ГIалгIай поэзий» яха сборникая иллюстрацеш яьча художникий А. Позанникова А. Тудаьев.

ВIалла шеко яц вай республикан художникий юбилейни выставка искусство мел езаршта доккха совгIат хургхилара.

С. МУТАЛИЕВ.

СУРТА ТIА: Нохч-ГIалгIай АССР 50 шу дизара хетаьача выставка экспозиции.

В. Юмевича сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 ноября.

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кордадераш. 9.45 — Воабеле телевидени. Денамрхошта ХIара сурта тIа мерз ба. 10.15 — Воабола телевидени. [illegible] яха телевизионно-художественни фильм. 2-гIа сери. 11.20 — Музыкальни календарь. 11.50 — Телевизионни - документальни фильмий программа. 16.10 — Передачай программа. 16.15 — [illegible] Иван Федоров. [illegible] 16.45 — Передачай программа. 16.50 — Вераита фильм. 17.45 — Нохч-ГIалгIайчу гIалла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.10 — Миллионов ленински университет. [illegible] 18.45 — [illegible] 19.00 — Вераита мультфильм. 19.10 — Гудермесски районе 400 лет Октября [illegible] 19.30 — «Приключения банаиоты» яха художественни фильм. 21.00 — «Хаа». Информационни программа. 21.30 — Воабола телевидени. «Артлото». 22.40 — Кордадераш. Передачай программа.

та Днесе (Индия). Чайковски цIерагIа йолча концертни залера трансляци. 10.00 — Шахматни школа. Шахматистий - разрядникий класс. 11.10 — Искусства мастерош. [illegible] 12.00 — Студентий дунен хьалхаьта [illegible] 16.25 — Передачай программа. 16.30 — [illegible] 16.45 — Передачай программа. 16.50 — Вераита фильм. 17.00 — Нохч-ГIалгIайчу гIалла. Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.00 — Концерт. 18.10 — Котэла. [illegible] Сталинграда [illegible] 19.00 — Информационни программа. 21.30 — [illegible] Передачай программа.

17 ноября.

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кордадераш. 9.45 — Вераита. [illegible] 10.15 — Хьалхар ду Дамано-[illegible]

РАДИО

16 ноября.

6.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Кавказа халкъий эшараш (гIалгIай меттала). 8.50 — Граждански оборона хьахьакъа — [illegible] (эрсий меттала). 10.00 — [illegible] (нохчий меттала). 16.15 — «Лора къонаха лоттаба [illegible] беседа (гIалгIай меттала). 16.30 — «Халкъа тIахьенаш болх беш ба» (нохчий меттала). 16.45 — Пестан дела лазари, [illegible] беседа (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — [illegible]

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллех Грозне кIезиг-дукха моахаш я йелаш, йочан а йоаиаш, малхбузехьара гIаьххьача боавне мух а хьенхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 0—14, Грозне 12—14 градус йIовхал йолаш хилеи тергу. Кхоанен ловзам йоаканаь йочан а йоаваш, малхбузехьара гIаьххьача боавне мух а тьенхаш ха хила а фегара температура бийсашка 0—5, деношка 10—15 градус йIовхал йолаш хила а тергу.

Метеорстанци.

ЗI ТИРАЖА ИТОГАШ ЯЬЙ

10 ноябре городе Риге хиинача 31 тиража карточкаш кхьалхадьа даьнна «Спортлото» Къилбаседа - Кавказски зональни управлене.

Халахете а спорта ялх тайна дIадоале управлене гIолла цхьаннена а хейнадац. Пхи номер дIайоле тайнал 1 саге цо 2006 сом даьккхад.

Спорта диъ тайна дIадоале хайна 145 саг ва, хIаьта кхоаьх дIадоале 56 сом даьккхад.

Лоаваш барех Iтгара дукхагIчерна — 2539 саге — тайнад 3 тайпара спорт дIайоле. Царех хIаране 5 сом зиэогIа.

ХIанз дайзарех 5000 сом эилагIа горех Москвех Ташкентех вахача 3 саго. Цхьна спорта 6 тайна дайзаь.

«Спортлото» Къилбаседа-Кавказски зональни управлене.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВАШИНГТОНЕ ХУВЦАМАШ ХИННАДАЦ

Американски харжаршоа шоай дуккха а дувадагIа йоаь голосаш дIа а еииа, кхы а диъ шера кIайча цIагIа витав Ричард Миллхауз Никсон. Ший карьера этгара тIерча кIарга тIа валар, хIаьта мукна цхьана, укхаза оалаш ма дарра, «этгара тIехьара дурал» а хилар пуная хоржамаш хинна да, хIана аьлча цхьа саг кхоалагIча хинна президента посте харжа бокъо яц США конституце.

Цун керттера соперник, демократически партегара кандидат Джордж Макговерн, кхы а шин шера сенате аусаш вале е, хоржамашта хьалхара рамка вIерашта кIалхара хIа а ваьлла, баьдача политически Iийне вода. Дагъ шу дахначул тIеьагIа президенталла ваха шоллагIа гIорта цун кхоа хкочо тешац я. Хоржамаш хула да хьатIаьттале хьалхагIа, ше эшаргволах са а кхуваш цо хьакхайкадо: «Цхьа хьежача тоъаьгаа мотт сона. Сайна мед могаш дола хIама дахь вар».

Велхтала баьъ да а да из — къахьега хьагаш Iийнавац Макговерн. Укх тIеххьарча денашка голосоваиз йолалале хьалхагIа велха гIолла ураглех пхоралом чакхьаьар из, 7 эзар километр даькъ а баь.

Цун соперник ше кIезига хиьвар хоржамий кампане дакъа лоацаш. ЦаI шера пресс-конференци хьаь во, цкъа телевиденеи гIоллеи массехказзя радио чу гIоллеи къамьлаш дахь. Никсона ший кара хиинача соалевех «пайда ийцаб».

Цкъа-деле, американски хьалашка ше дукхача шерашка политически къовсам лоаттабеш Iоаьча опытах. Цо белгалдоахар ший администрацена наргIдийннараш, кхоачамбоацараш хьсахадацар, хIаьта цхьаьна а дешах лаьна Макговерница юкъарчал доацаш полемика йолаьлац.

ШоллагIа-дале, ахчах. Хоржамий кампанега 50 миллион доллар дахийтах республикански партегIа, хIаьта демократическичо — шозза кIезигагIа. ХIаьта пул совгIа политически реклама тIарча «мэх ъчо цу музыкана заказ а» ахчачун тайпарча совлено хоашамболаш йола шлияки ю укхаза «президенту вокий-эшар» оалаш йолча операце голам балара.

КхоалагIа-дале, автоматически дикка соилеиаш луш йолча, Iаьдала карте хилара фактах. ХIаьта историе теша ду, нагалья сема моллагIа хинна а цхьа аьхха сайна доккха хIейш хинна болу бене американцаша шоай президенташ шоллагIча хинна бугаш хилара.

ДиъалагIа - дале, дукхача американцийшта даг чу йоссе вIаттIехьдахача уйлад — Вьетнамерча тIем тIа кастта дакъа лаца дезарг ца хиларга догдахийлах. Макговерна кертерьар Вьетнама проблема яр, цудухьа, хоржамаш хилале хьалхагIа йетанра цу зарнда чура лаьах хьаьвккхай аьина.

ПхоьлагIа-деле, арахьарча политике хиинача хувцамех. Мехкара хьалл бIарча хьанйнача дерригача дунен тIара гIулакххаш теркал а деш, массехк гайпара гIулакхаш чакхдаькхад американски администрацие дунен халкъашта юкъера вхоххам кIаьдбара новкъостал дергдолаш, этара хьалха Советски Союзацара гIулакхаш тоадергдолаш. Цу гIулакхо аьттув баьккхаб президент дуккхагIа хьаллацара, хIаьта общественни мнечега аьча опросаша хьалхькар а из да.

Республикански администрацие — мела моттигаш тоьал дукха и чурча политика даькъе. Уж еррига проблемаш юхе а кхсаб: хьабе болх ца дилар, зуламаш делга, наркомани, инфляци, коррупци. Цхьабакъда, хоржамий кампани йолча хана республиканцаш дIатулладуш хиннаб уж ма ярра юкъа еаргIйолча е уж къоастарбдахьерча хьадача ремантиша шовш бувзаболийтаргбола гIулакхах.

«ХIанзара хоржамаш, — яздора 9 ноябре «Вашингтон пост» яхача газето, — ше морг кхьиеттел дага а йохаргйоацаш йолча негатизмица белгалдаьннад. Хоржамаш чакхдаьннача тIехьагIа бийсинача политически статистика, бакъдар аьлча хьахьеккхадац кхаш тоссача дакъа ка аьнача итташ миллионаш болча американцаший дагадоашам».

Схематичнон дукхи совгIа-эшашагIа йоацаш, тоххама а ца сехьайн, йоазийтар дукха кхаьдаьнна сиха мегаргъа 140 миллион саг юкъе вола американски «хоржамий корпус». Ахаш политически фуннагIа хуле а бола болаш хоржамий участкашка гучаболаш а бац, юхебиса ахаш а иштта дукха совгIа-эшашагIа боашаш нийса юкъе гIодле бетаьлу республиканцаштех демократаштех тIехьарчарна. 1960 шера голосаш кIезига мара соа ца йолаш Джон Кеннеде эшаваьвар Ричард Никсон, 1968 шера ерригаш а 43 процент голосаш мара ца гулъеш Губерт Хэмфри эшаяр Никсона. ХIанз демократий цхьа дакъа шийтаьха даьккхад Никсона, цудухьа совле дикка йоккхагIа я лиинай. Цунна кхаьчай вегрошка болча нахага ше хьаллашйта гIерташ Макговерна леладьар ца дезаденнача къулбехьарча демократий голосаш. Иштта кхаьчай цунна Макговерна антивоенни империалистически позици ца езаеннача Джорджа Мини, АФТ—КПП президента тIадьехам хьаллаьцача цхьайолча профсоюзий члений голосаш а. Къаьнарча профсоюзий боссо формально «нейтралитет» дIакхайкадьй, хIаьта ма дарра аьлча Никсон хьаллаьцийн.

7 ноябре кхаж тессараш беррига а 77,5 миллион совгIа хархарехой ба. кхаж тасса бокъо йолча беррагача граждаиех ахалех кIезагга совгIа (политически апатие беррагIа даллача хIанзара кампани 51 процент болча харжархоша кхаж тессача 1948 шерацанийсъю), Никсона 61 процент голосаш кхаьчай, Макговерна —38.

Мичча бере хале а, ший гIулакхаш чакхдаха мукъа бехьнаб Никсона. Общественни миенега аьча опросех фу хурд-хьогI кхаш хIанз кхы юкхаьххна вазад цун. Цун кабинете, хила тарлу ьмте детача хувцамех дуаш газеташа.

Цхьабакъда, бувсощача кхачача Вашингтоне мел дола хIама но-шоай моттигашка дусаш за, президент меттел цунца оппозицие йола конгресс а. Хоржамашка Никсона котало яькхкаир ялаш, конгрессе деча хоржамашка котало яьакяиш цун партe. Викалий палате дукхагIа бисаб демократаш, хьмметтел сенате а тIакхийттаб Штатий губернаторий дукхагIйола посташ а царга я. Доллча, американски обществa проблемаш кIоастаелга хьалхагIа хиннача политически кизех тайша хургда.

Президент гIулакха тIа дIатIавоххийтача Дении дахрIа грибунаш хIинзле а хьалдеш латт. жвараре мара хургдоааш из доллашехьа а. ХIаьта американски обществa проблемаш хьалхагIа шоаш хиннаца тайпара къоастае езаш йесий.

Геннадий ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

Вашингтон.

ТОВШ ЙОЛА ТРАНСПОРТ

Укх тIехьхьарча цхьан шера къаьстта дукха велосипедаш ехкий Бельге. ДIанахча бIаьшерерча транспортацаро беза тIагIа дуккагIа хулош хилара маIан ха, Малхбузен Европерча хистта нх бахача городашка дIа-юха лелнага шортагагIа хул. Автомобилаш сов дукха лелаш хилаво, къаьстта а сарогагIа йолча кханашка, пазьаш дIалуьъ, городе хьмметтел вIалла гама ца ваха безаш хилча а дукха ха зиь.

Белгийски газеташа яздy, бизнескалое тIатохарах дола дош дуцаш я правительство ахаш. Цунах хьетIадена ахча велосипедисташта къаьстта асфальт йолла дьадхлгаш дахкарга дIадоайитарга.

(АПН).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: [illegible] г. Грозный-51, Ленина [illegible] 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 2-44-00; редактора зам. — 2-30-11; [illegible] секретара — 2-34-20; [illegible] отделий — 2-01-40; [illegible] — 2-02-20; [illegible] — 2-08-71.

«Грозненский рабочий» издательстви типографи. Революци проспект 7/04.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: [illegible] г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-00; зам. редактора—2-30-11; ответственного секретаря—2-34-20; [illegible] — 2-01-40; отдела промышленности — 2-02-20; отдела сельского хозяйства — 2-02-20; отдела писем и бухгалтерии — 2-08-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/04.